PLUTARCHI, LIBELLUS AUREUS QUOMODO AB ADULATORE DISCERNATUR...

Plutarchus, Iohannes Venetus Laurentius

A

XXV

PLVT.

B

1140.2

Plutarchi Libellus aure⁹ quomodo ab Adulatore discernatur Amicus. Joanne Laurētio Veneto viro doctissimo īterprete nup̄ ad vtilitatē legentiū summa diligentia publicatus. Cū Gratia & Priuilegio.

¶ REVERENDISSIMO .D.D. BENDINELLO CARDINALI DE SAVLIS IACOBVS MAZOCHIVS . S . D.

S Cripserat Plutarchus Græce opus rationem continẽs discernendi Adulatorem ab Amico: quod Ioannes Venetus uir doctissimus Latinum fecit: ut pluribus opem ferret. Verum cum in manibus paucorum esset: etiam ut pluribus per nos prodesset: id in officina nostra imprimendum curauimus: & Reuerẽdissimę. D. Vestræ dicauimus quę apprime intelligit q̃ sit perniciosa adulatio principum perpetuum malum: quorum opes & famam sępius assentatio / q̃ hostis euertat.

¶ Ex Plutarcho interpretatus est Ioannes Laurentius.
Quomodo ab Adulatore discernatur Amicus.

q VI Se ipsum uehementius amare professus fuerit Antioche Philopappe eundē uenia dignū ab oibus existimare asseuerabat Plato: uerūtñ i huiuscemodi affectu cū aliis plerisq; maximū oiu; igenerari uitiū/quo impediente sui ipsius iustū icorruptūq; iudicē ēe nō licet. Amator.n.i re amata cōsiderāda obcęcari solet:nisi qs honesta poti⁹ q̄ domestica cognataq; & seq & coler̄ adhibita disciplinę solertia cōsueuerit. Hęc.n.res i medio amicitię curriculo latissimam adulatori uiā ostētat:cōmodū qppe naturaleq; cōtra nos propugnaculū inatam uidelicet nobis ipsis beniuolentiā nanciscitur:cuius causa unusquisq; primus maximusq; assentator sibi ipsi cū sit extraneū tanq̄ alteꝝ testē astipulatorēq; eoꝝ/quę de se ipso & uult & putat/haud difficile admittit:ille &.n.q eo/q adulatoribus delectetur/male audit/sui ipsius amator imoderatus est:dum q; suis in rebus nimiū amando labit̄/ea sibi suppetere & cupit & existimat quoꝝ desyderiū haud quaq̄ absurdū existimatio fallax est:multaq; maturitate indiget. Quod si (ut inquit Plato) ueritas diuina quędam res ē/omniūq; hominib⁹ omniū diis ipsis bonoꝝ caput atq; principiū/periculū est ne diis maximeq; oiu; Pythio Apollini inimicum esse se profiteat̄ adulator:qppe qui pcepto illi / quo se ipsos ut noscāt hoies admonet/e regione opponit̄:ac unūquēq; decipiēs sui ipsius ignoratione nō min⁹ i bōis q̄ malis in

generat bona.n.dimidiata & impfecta/mala uero &omni no emēdari corrigiq3 nullo modo ualeant efficit. Verunta men si ut in plęrisq3 aliis uitiorum generibus usu uenire solet / ignobilia uulgariaq3 solum aggrederetur adulator/ neq3 tanta/neq3 tam grauis in eo uitio declinando cauen doq3 difficultas inesset. Sed quoniā ut Teredines mollib⁹ dulcibusq3 lignis maxime insinuantur:ita modesta opti maq3 ingenia honesta quadam ambitione prædita quasi agnatum sibi adulatorem admittunt & nutriunt:utq3 Si monides equorum educationē nō lecytho/sed glebis fru gum uberibus conuenire ait:sic etiam adulationem non paupibus aut ignobilibus tenuissimis ue adhærere & ob sequi /quin potius magnaꝝ domuū pcipitiū morbūq3 esse uideamus. Ac sępenumero regna imperiaq3 euertis se cōspeximus/nec modici laboris est/nec leui/nec uulga ri puidentia indigere uidet huiusce rei cōmētatio/ ut.s. manifeste ac in propatulo deprehensa uerę amicitię neq3 incommodum nęq3 calumniā inferat: Et .n.pediculi a mortuis hoībus abeūt:extinctoq3 quo alebantur sanguine corpora deserūt: At assentatores apud frigidas maleq3 affe ctas res omnino accedere haud q̄quā uidemus:sed prin cipatū potentiā gloriāq3 aggrediūtur:ex quibus aucti eue ctiq3 in sublime quū fuerint ī omni reꝝ mutatione celeri ter effluūt atq3 dilabunt. Iccirco tēpus illud expectandū nō est quo inutiliter & cū dispēdio uel piculo potius nō mediocri uitiū hoc reip. experiat q̄spiā molestissimū qp pe ē ea tēpestate q̄ pcipue amicoꝝ officia req̄rūtur falsos amicos expiri:cū.s.ueri & cōstantis perfecto adulterinoq3

amico fieri permutatio minime possit. Amicũ.n.tanq̃ nũmũ anteaq̃ utaris probatũ nõ quẽ ipso usu redarguas habere necesse est:neq3 dispendio incõmodoq3 affectis tunc primũ sentire/sed ne afficiamur pręcauere:expeririq3 adulatoris naturã oportet. Q đ si pręteimiserimus/idem qđ his qui mortifera uenena pręstauerint/usu uenire solet patiemur: qppe qui anteq̃ cuius saporis sit iudiciũ afferre ualeant/se ipsos corrumpunt: ac proditum eunt: ut:n. huiuscemodi homines non laudamus:ita ne illos quidẽ probamus qui cum inter utilia honestaq3 amicitiam numerent siquis aliqua in re ad gratiam loquatur:uel iucũdiore utatur consuetudine tanq̃ manifesto in furto depręhensum ut assentatorem quam primum taxant. Amicus namq3 molestus: aut sine iucundo aliquo temperamento nullo modo est: neq3 austera quadam acerbitate dignitas amicitię constat:sed potius hoc ipsum quod in ea honestũ:graueq3 inest:& iocundum:& expetendum est ut pote cum amicitiæ finibus/Dulcis amor: caritasq3 simul sua regna locarint neq3 .n. ut est apud Euripiden calamitoso tantum homini amici beniuoliq3 lumina intueri suaue iucundumq3 est. Verum etiam ea:quę in rebus aduersis dolores calamitesq3 lauat beniuolentia/eadẽ in secundis atq3 florentibus uoluptate:gratiaq3 comite semp ꝓxima est:& quemadmodũ ignei caloris fomentũ ferculorum omni sapore præcellere scripsit Euenus. Sic amicitiam cum humanæ uitæ imiscuerit deus/si adsit:facilia omnia & dulcia iucundioraq3 & simul fruẽda reddet. Et.n.si nulla sui parte amicitiam suauitate consuetu-

dinis condiri proſpiceret adulator quod dici non po-
teſt / quonam modo eius prætextu / uoluptuaria iucun
dioraq́ proponeret. Sed ut inaurata / adulterinaq́ ua
ſa auriq́ claritatem ſplendoremq́ ſolum effingunt: ita
etiam adulator amicitiæ gratiam ſuauitatemq́ ſolam
imitando ſe ipſum florentem: ac hilarem & nulla pœni
tus in re contradicentem aduerſarium ue exhibet. Iccir
co laudatores tanquam ſilicet adulentur / haud ſtatim
ſuſpicari debemus: neq́ enim minus oportuna lauda-
tio / quam repræhenſio amicitiæ conuenit. Et profe-
cto ſiquis cum amico ita uerſetur/ut ad omnia diffici-
lem ſeſe exhibeat: omnia damnet: ut omnibus ſuccen-
ſeat: non amicus / ſed intractabilis omnino uidebitur.
At contra beniuolentiam / quæ probatas honeſtaſq́ ac
tiones prompte / ac ſine inuidiæ ſuſpicione laudauerit
liberius quoq́ repræhenderit facile / ac ſine ulla pœni-
tus animi moleſtia ſuſtinebimus: qui tam apropenſus in
laudãdo fuerit tanquã neceſſaria de cauſã & quaſi coactus
ad repræhendendum acceſſerit / credimus: & propoſi-
tum eius amamus. Amicum igitur ab adulatore di-
ſtinguere ſiquidem / nec uoluptate / nec laude inuicem
differunt laborioſum omnino eſſe / poſſet aliquis for-
taſſe dicere: nam adulationem cum in negociando tũ
miniſtrando amicitiam longe præcurrere ſæpenumero
uidere licet: huic nos & rem omnino difficillimam eſſe
aſſentiemur / ſi uerum illum adulatorem qui adhibita
iugi commendatione /atq́ arte rem adulatoriam tractat
indagare uoluerimus: & non ut pleriq́ uulgarium lu-

cernarios illos & mensarios assentatores appellēt eos qui (ut ait ille) ad horā prę sto sunt & simul ac manus lauāt/ adesse atq; audiri solent/quorum quæ sordes/ac in libera litas unico tantum calice parapsideq; nō sine aperta scur-rilitate/ac nequitia manifeste deprehenditur. Melanthiū .n. illū Alexandri Pherei parasitū redarguere minime ne-cesse est: qui percunctantibus quo nam modo Alexāder interfectus esset/perfossis lateribus usq; in uentrem meū respondebat: neq; rursus eos qui in diuitum mensis uoli tant: quosq; non æ: non ferrum: aut ignis quo minus conuiuiis frequentes adsint deterrere solent: minime ue ro omniū cipiias illas adulatrices: quæ cum postea in Sy-riam transfretassēt scalares cognaminate fuere: quoniā re gum uxoribus dum uehicula conscenderent molliter in clinatę scalarum uices prebuisse dicuntur: quem nam igiť cauendum necessario dicemus eum uidelicet qui neq; ui deri assentator: neq; profiteri omnino uult: quem cir-cum euntem coquinam: haud quaquam uidere licet: nec ad cęnandi spem solarem umbram commensuran-tem unquam deprędhendas: nec ebrius ut casus tulerit se ipsum temere prosternat: sed eum qui utq̄ plurimum ie iunius sobriusq; multa curiose scrutatur: seq; dignum existimat cum quo negocia / resq; maxime communi-centur: actionumq; particeps fiat: cuiq; secretiora etiam communicantur: ac ut omnia breui concludam non sa tyricus comicus ue: sed in amicitia simulanda tragicus histrio esse conspicitur: ut enim Plato inquit postrema iustitiæ uitium esse iustū uideri uelle quēpiā: cū non sit

ita etiam abdita latensq; assentatio:& non ea quę ex pro fesso ludit:sed grauis & seria:perniciosa existimanda est: quippe quę uerā quoq; amicitiā:dum sæpe numero con fligunt simul: suspicione incredulitateq; plenam reddit. Gobrias dum fugientē insequeretur Magum:in cubicu lum obscurius simul incidit:eum q; arctiore complexu astrictum tenens:instanti Dario:& quo nam modo uul- nus Mago infligeret dubitanti:ut etiā utrumq; perfoderet mandasse dicitur. Nos autem si nullo unq̄ loco atq; tem pore prouerbium illud:quod plęriq; usurpat probamus. Aiunt.n.pereant amici:dum una inimici intereant: dum propter multas similitudines:adulatorem amico :ut ita lo quamur implicitum disiungere conamur:omnium ma xime cauere debemus:ne aliquo modo:una cum eo q; di spendium affert : etiā id quod utilitatem uel maximam cōtinet:simul abiciamus:uel ne forte dum fauemus ami citiæ:in:eam quæ detrimentū afferat partem incurramus. Ego.n.sic existimo:quemadmodum agrestia quędā scien tia:magnitudine:formaq; frumenti grano similia cū im- mixta fuerint difficile purgantur:nam aut strictioribus foraminibus non eliquantur:aut rarioribus simul emit- tuntur:sic etiam adulatio:cum per omnes affectus: & mo tus:usum prędterea:cōsuetudinēq; sese amicitiæ insinuet: atq; imisceat:inseparabilis quodammodo est. Cum itaq; suauitate amicitia referta sit:neq; aliud quicq̄ hominem iucundiorē lętioremq; reddat:pp hoc adulator quoq; uo luptatibus allicit:& circa uoluptates uersatur totus:&quo niā usus:& gratia:necessarii amicitiæ comites sunt:cuius

rei cauſa tritum illud eſt:non magis aqua & igne q̄ ami-
co utendum:ppea ſe ipſum adulator ad obſequia ingerit
ſemꝑ qꝫ ſtudioſus ac impiger prōptus qꝫ uideri & ſtudet
& certat: Præterea cum pręcipue morum inſtitutorum qꝫ
ſimilitudine amicitia concilietur: eiſdem.n.delectari ſtu
diis:eadem fugere quaſi affectuum quadam germanitate
beniuolentia cōſtituitur:atqꝫ firmat̃:hoc acute perſpiciēs
adulator ſeipſum tanq̄ materiā aliquā ad regulā format:
quærit.n.his quos aggreſſurus eſt imitatione quadam in
ſinuari:quippe qui facile ad omnes mutationes labilis
atqꝫ ſimilitudines effingendas perſuaſibilis eſt:ut tragicū
illud de ipſo dici non abſurde poſſit. Non tu Achille ſa
tus:ſed Achilles ipſe es.Illud uero in adulatore omnium
maxime uerſutiſſimum eſt:quod cum liberam loquendi
ac repręhendendi confidentiā:dici:uideri & eſſe propriā
amicitię tanq̄ animalis cuiuſpiam uocem ſenſu percipiat:
remiſſionem uero illiberalem & amicitiæ contrariam
nec hunc etiā locum ſine imitatione intactū prætermit
tit:ſed quemadmodum peritiores dulciores cibos euitan
di ſatietatis gratia acribus auſteriſqꝫ ſaporibus condire ſo
lent:ſimiliter etiam adulatores:non ueram legitimāqꝫ:ſed
fucatam ſupercilio quodam & diſtortam auerſis oculis
(ut ita loquamur) audaciam libertatēqꝫ re uera præ ſe fe
runt:pp hæc igitur huiuſce rationis hominem deprehen-
dere difficillimum eſt nō aliter q̄ illa animalia:quæ natu
ra habent uertendi ſe in eum colorē cuiuſcunqꝫ locis ma
terięqꝫ ſubiectę eis adhęſerint ueruntamen poſteaq̄ ipſe
tectus ſimilitudinibus:decipit & abſcondit̃:officii noſtri

erit adhibita iudicādi sollertia: hominem alienis figuris: coloribusq;: cū propriis (ut Plato inquit) omnino careat nudarē: atq; detegerē. A principio itaq; si placet cōsiderem⁹ Primā cōciliādę amicitię rationē i eo ut plurimū cōstarē dixim⁹: cū iisdē morib⁹ & cōsuetudinib⁹ ꝑdita eadē āplectarē: iisdēq; reb⁹: istitutis ac uoluptatib⁹ delinit affect⁹ pares: & habitū nāmq; eandē iduat: ꝓptereaq; carmina illa decātantē.

Senis iucunda uox est alteri seni:
Et iuniori iunior solus placet:
At fęminarum sexus inuicē gaudet
Aegerq; ægroto: & sorte iactatus graui
Tanq̄ salubre carmen afflicto sonat.

Cū igitur adulator iisdē delectari: eadēq; amare: ac similibus uti studiis amicitię ꝓpriū inatumq; ēe cognoscat: hoc primū artificio adhęrerē atq; adūbrari nitiē: eoq; ingēio rē aggrediē: ut tāq̄ uenator i ferarꝫ latibulis cōsuetudine: istitutisq;: ac morib⁹ iisdē & uiuendi formula utēdo se ipsuʒ latēter insinuet: atq; cōmisceat: eundēq; colorē cōtrahat: quoadusq; is quē allicerē cupit cōsuetudine delinitus occasionē ꝑstet: seq; demulcēti māsuetū exhibeat. Hoies. n. ac hoiuʒ uitā/& ꝑterea q̄cunq; alia detestari illū ac moleste ferre ꝑcipit oio dānat: atq; uitupat: at eorꝫ q̄ placere senserit: nō mediocris: sʒ uehemētissim⁹ laudator ē/adeo ut stupore quodā affectus admirari ea ꝑ se ferat. Quę oia ita cōfirmat: ut q̄ placēt: ac rursus q̄ odio sunt/iudicio potius q̄ affectu facere uideatē. Quo nā igiē mō redarguiē: aut q̄ nā diferētia nō similis: sʒ fict⁹: similitudinisq; imitator ēe deꝑhendiē: primū illud cōsiderarē oportet: an similia ea

déq; cõtinuo eligat: ſpq; eiſdẽ gaudeat: eadẽ laudet: an ad unicũ tm̃ exẽplar uitã dirigat: & cõſtituat: q̃ res hõi igẽue ac liberaliter educato: uniuſq; & eiuſdẽ i amicitia cõſuetu dinis & pſeuerãtię amatori pcipue cõuenit. Talis.n. amic⁹ ẽ: aſſẽtator uero tãq̃ is: q quãtũ ad mores attinet: unã ſta bileq; ſedẽ nõ habet: nec uitã/quã ſibi ppoſuit/uiuit: ſ; ad grãm alteri⁹ ſe ipſũ & format: & aptat: ppea nõ unicus neq; ſimplex: ſ; uari⁹ multiformiſq; ẽ: ac ex una in alterã ſpẽm tãq̃ aqua ex altior̃ ſcaturiẽs loco ſp defluit: ac multi plici uariat⁹ imagine excipit̃. Simia etenim/ut uſu cõptũ eſt/ dũ hoiẽm imitari nitit̃: ſimul mota: ſimulq; in chorea ſaltitãs itercipit̃: aſſentator aũt alios illicit: & tanq̃ palęſtri tes colluctãdo deiicit: nõ tñ oẽs eodẽ imitat̃ mõ: ſed mõ hũc: mõ illũ effingẽs cũ altero cõcinit: & ſaltat: cũ altero i palęſtra puluere ſimul aſpgit̃: & colluctat̃: ſi uenatorẽ ca nũq; ſtudioſũ nact⁹ fuerit: ex Phędrę tragędia uerbis uſur patis tm̃ nõ exclamare uidet̃. πρ'οσ θε ῶν ἔραμαι κυσὶ θωΰξαι βαλίαις ἐλάφοισ ἐγχρίμπτ'ομενοσ. Idéq; q̃ntũ ad ferã attinet nullo negocio moleſtiaue afficit̃: ſ; ipm circũſcriber̃/ac ir retir̃ uenatorẽ ſtudet: ſin philoſophię/ac eloquẽtię ſtudio ſum adoloſcẽtẽ uenatur⁹ ẽ: rurſus iter libros uerſat̃: barbã ad imos uſq; dimitit pedes: omne ei⁹ negociũ i ferẽdo pal lio ẽ. Platonis numeros: Eq̃latera: Trigona: & idifferẽtia i ore habet. Q d ſi mollis aliq̃s iã uino deditus: ac diuitiis effluens occurrerit: idẽ ille adulator: tanq̃ Vlyſſes Home ricus pãnoſa ueſte nudatur: abiicitur in compitis palliũ: barba tanq̃ infructuoſa meſſis diligentiſſime abraditur: riſus Ciathi: & Phialę in deãbulatoris: ac i philoſophãtes

dicteria iactura:ut cũ Syracusas appulisset Plato/& Dionysius quasi furore quodam percitus philosophiã ęmulari cupide uideretur regiam omnẽ pręmultitudine studentium in geometria pulueribus refertã fuisse aiunt:postea uero quã Plato inuisus cæpit esse.: ac Dionysius a philosophandi studio deturbatus ad compotationes & mulierculas huiuscemodiq; nugas &intemperãtiam seipsum rursus pręcipitem dedit. Cateruatim omnes tanq̃ in Circes atrio transfiguratos:ruditas & obliuio ac stultitia occupauit. Huic etiã rei magnoꝝ adulatoꝝ qui popularẽ aurã captare soliti sunt:res gestæ astipulantur : quorum maximus Alcibiades memoratur. Is.n. Athenis dicteriis scatet: equos nutrit:gratia urbanitateq; refertus uitã ducit : idẽ apud Lacedęmonios usq; ad extremam rasus cutem pallio inducitur:& frigida lauatur: In Thracia bellicosus & potator est:cum ad Tisaphernen appulit Luxuria delitiis iactãtiaq; scatet:& ex eo ꝙ sese omniũ similẽ & quodam modo innatũ exhiberet homines demulcendo alliciebat. At Epaminundas: Agesilausq; tales nõ fuere:sed cũ uarios hominũ ac ciuitatum mores institutaq; experirentur decore seruato iisdem moribus:eodem habitu:consuetudine ac sermone perseuerarunt. Talis Plato etiã Syracusis qualis in academia. Talis erga Dionysium qualis erga Dionem: Adulatoris autem tanq̃ polypi alicuius mutationes facile deprehẽdere poteritis :qui se multis uariisq; & contrariis rebus delectari capiq; simulauerit:ut pote si uiuendi rationem quã antea laudare uidebatur:in pręsenti uituperet:ac rursus quas habebat odio consuetudines:

colloquia:& res tanq̃.s.placeant:& delectent/nõ excludat
s3 mutato cõsilio admittere subito uideat̃. Tunc.n.assen
tatorem nullibi cõsistentem inueniet nec amare:nec odis-
se:nec gaudere:nec dolorem proprio sui ipsus affectu p
spiciet.Sed:ut in speculo usu uenire solet:motus & uitæ
alienoꝝq; affectuum imagines reddere percipiat:talẽ qp-
pe depræhendes: uerbi cã si ex amicis quempiam uitu
perauimus: statim tardius inquiet animaduertisti:mihi
.n.etiam antea nunq̃ placuit:rursus aũt si mutata sentẽtia
eundem laudare incæperis: per Iouẽ credo & gaudeo &
gratulor rñdebit: ac ultro ẽt gratias ago quod̃ hominem
complectaris. Q̃d si uitæ consuetudinem mutare:ac di
missa reip. cura ad quietiorem minimeq; negociosam ui
tam migrandum esse duxeris iam dudum a tumultu &
inuidia in libertatẽ nos asserere oportuit. Sin contra ne
gocii capescendi/agendaꝝq; causaꝝ cupidum te simula
ueris: succlamabit. Bene ac ex dignitate tua te ipm̃ æsti-
mas: uita .n. ociosa suauis quidem- sed abiecta & sine
gloria est:huiuscemodi autẽ homini statim respõdendũ
est. Alter eras nuper atq; nunc mutatus ab illo:non mihi
opus est amico ad nutũ uario: umbra .n. hoc meliꝰ præ
stat:sed ueredico & recti iudicii solertia prædito opus est
Altera quo ꝑ in quo inuicẽ different obseruandi rõ:hęc
uel præcipua erit:uerus etenim amicus:nec omnia imita
tur:nec omnia facile probat:sed ea tm̃/quæ honesta sunt
laudare consueuit:nõ enim ad currendum simul:sed ad
mutuam conciliandi beneuolentiam (ut Sophocles ait)
& per Iouem ad honestissima quæq;:simul agenda/persi

ciendaq; :non ad simul peccandum:decipiendum ue na tus est:nisi quis forte ut in oculorum morbis usu uenire so let:ex diuturna cõsuetudine imprudens:& uolens amici affectũ aliquẽ:uel ineptiã cõtraxerit:id quod de Platonis Aristotelisq; domesticis:& sectatoribus aiunt: qppe qui alterius ceruicẽ incuruã:alterius balbutientẽ emulabant:in Rege aũt Alexandro inclinationẽ colli:& uocis eius in loquendo celeritatem plęriq; effingebãt. Multa namq; hu iusmodi ex uita &consuetudine latenter irrepunt. Adula tor aũt quod Chameleonti euenit re uera patitur / ut.n. hic omnia colorum genera pter albũ effingit ac reddit:sic ille cũ in seriis cõmendationemq; requirentibus sese ex hibere si milem haud quaq̃ possit/inhonesta turpiaq; imitando/ nihil omnino intactũ relinquit: sed ut pictores indocti cum pulchriores imagines artis imperitia effingere mini me ualeant/in rugis & cicatricibus/aut lenticula pingen da uersantur:ita etiam assentator intemperantiæ: supersti tionis/iracundiæ:acerbitatis in seruos/incredulitatis ĩ do mesticos & affines imitator est. Cum.n.ad peiora suapte feratur in preceps/si turpia emulatus fuerit / procul ab omni uituperãdi suspitione se ipsum esse existimat:hi.n. qui recta sectantur / quasi erratis amicorum doleãt: & ea moleste ferre uideantur / suspecti esse consueuerunt.
Quæ res contra Dionem Dionysio / contra Samium Philippo / contra Cleomonem Ptolomeo calumniandi ansam præstitit/ac omnes propterea perdidit:iccirco adu lator in omni re iucundus fideiq; plenus & esse & uide ri uult tanq̃ scilicet beniuolentia amorisq; uehementis

ſimi cauſa : ne turpium quidem apud amicum particeps fieri abhorreat/ſed eiſdem ad omnia inductus affectibus eiuſdem quoq; naturæ effici quodammodo uideatur : quamobrem ne a fortuitis quidem & inuoluntariis caſibus immunes uideri uolunt huiuſcemodi homines : uerum etiam cum ægrotis ægrotare ſe fingunt/ac ne acute quidem uidere audire ue ſimulāt : ſi cęcorum/ſurdorum ue/conſuetudinem habeant:ut Dionyſii adulatores:qui cæcutiendo īuicem occurrentes parapſides in cœna euertebat. Quidam uero ut affectuum ſimilitudine magis inſinuari poſſint : progrediuntur ulterius : ac ad ſecretiora uſq; perueniunt. Si enim circa rem uxoriam infęlices eſſe:aut cum filiis uel domeſticis ſuſpicione aliqua laborare ſenſerint:ipſi quoq; tanquam rebus ſuis omnino deſperatis:liberorum aut uxoris : ac affinium domeſticorumue inſidias deplorare uidentur:accuſationeſq; aliquas ſecretiores comunicant:æqualium enim calamitatuʒ ſimilitudo magis affectos reddit:quas uelut communis fortunæ obſides ſuſcipientes:aliquid ex ſecretioribus cōmunicant cum cōmunicauerint:utuntur:timentq; poſtea eos pp ſecreta cōmiſſa relinquere. Ego.n.noui hominem/qui poſteaq̄ amicus ab uxore diuerterat:propriam ipſe quoq; dimiſit:is tñ cū furtim ad eā uētitaret:aut euocaret in domū ab amici uxore quę artificiū cognouerat depręhēſus eſt. Re aūt uera adulatorię artis omnino expers erat qui iambica hęc carmina:cācro poti⁹ q̄ adulatori/q̄drare exiſtimauit.

Eſt uenter omne corpus:& totus uidet
Acribusq; incedens dentibus ſerpit ferus.

Parasito enim huiuscemodi imago respondet. Qui:ut inquit Eupolis:circa prādii & patinæ tempus amicus ē. Verum hęc tantisper differēda sunt quousq; adpropriū huiusce rei tractandæ locum peruenerimus. Illud interea adulatoris artificiū quo in fingendo utitur/non omittamus: qui si quando eius cui assentatur: honestam aliquā actionem imitari uoluerit: primas illi partes & tribuit & seruat: in ueris siquidem amicis nec emulatio mutua: nec inuidię species aliq̄ residet: qn poti⁹ si pares/uel inferiores in re fęliciter p erficienda fuerint/moderate ac sine ulla molestiæ significatione ferunt: at adulator/qui semper secundas agere meminit/ita sese ad imitandum cōparat/ut nunq̄ se ipsum parē faciat/sed ubiq; superari ac uinci/pręterq̄ in rebus inhonestis/in quibus principatum alteri nō concedit/fateatur. Si.n.amicus morosior fuerit /se ipsum atrabile percitum dicet/sin superstitiosus / se uero exagitari deo affirmabit: illum amare/se furere: intempestiue inquiet resisti: ego uero pręrisu examinatus sum : in bonis contra se quidem uelociter currere / illum uolare: ego in equitando satis quidem peritus sum / sed quid ad hunc centaurū: Ingeniosus poeta sum inquit/nec ad scribendos uersus omnino ineptus/tonare aūt nō ad me/sed ad Iouem pertinet: uno etenim eodemq; tempore illius in re honesta imitatorem sese ostendit/cūq; ad summum peruenire non possit/ab eo se superari fingit. Huiuscemodi itaq; inter adulatorem amicumq; similitudinum differētię sunt. Postq̄ igitur / ut paulo superius diximus / quod ad uoluptatē pertinet / in utroq; cōmune ē (non minus

enim amicis uir bonus/q̃ malus adulatoribus delectatur
age. uero & hoc etiam propriis terminis circunſcriba
mus. Id uero commodiſſime fieri poterit / ſi uoluptatem
ipſam ad proprium referamus finẽ:quod quidem ita cõ
ſiderandũ eſt. In unguentis fragrãtia odoris eſt:ineſt etiã
in antidoto: in hoc aũt alterum ab altero: differt ꝙ illud
ad uoluptatem/nullamq; aliã ob cauſam elaboratur/hoc
uero/cum alioquin boni odoris ſit/purgandi/calefaciẽdi
ſaginandi uim:atq; potentiã tenet. Pictores quoq; floren
tes quoſdam colores intingunt: ac miſcent:ſimiliter etiã
in medicorum pharmacis:quædam aſpectu florida:calo-
remq; nullo modo abhorrendũ prę ſe ferentia inueniun
tur. Quid nam igitur inter ſe differunt:nonne manifeſtũ
eſt:ꝙ utendi fine utrũq; diiudicabimus:ſic igitur & ami
corum gratiæ:ſimul cum honeſto & utili: iucunditatem
tanq̃ florem præ ſe ferunt:ac non numq̃ uſu uenire ſolet:
ut menſa:uino:luſuſq;:& per Iouem riſu:ac nugacitate:
inuicem tanq̃ rei ſerie:ac honeſto condimento quodam
utuntur:ppeaq; Homerica illa decantantur carmina. Ser
monũ uicibus gaudebant ducere tempus. Et alibi. Nec
lætos quicq̃ poſſet diuidere amicos, At aſſentatoris hoc
proprium opus:hic finis eſt:ſemper.n.ludum aliquẽ aut
actionem:uel ſermonem uoluptati accomodatum:ſolius
uoluptatis cauſam proponit:&(ut breuiter cõcludam⁹)
hic ut iucundus eſſe uideatur:omnia facienda eſſe exiſti
mat:ille uero cũ ea quæ decent faciat ſemper:ſæpe iucun
dus:ſæpe iniucundus eſt. Quanq̃.n.id inuito eueniat: ſi
tñ ita ex re etiam exiſtimauerit: nec hoc etiam declinat.

Nam ut medicus cum ita ad salutem conferre prospicit: rocum nardumq; miscet: ac sæpenumero ęgrotū libenti animo balneo fouet: magnaq; facilitate cibum iacenti ad mouet: incidit aūt non nunq̄ causa: pp quam hæc omnino dimittenda sunt: & quoniam ita oportet: Castoreum concutit: ac pessime olens polium curando adhibet: aliquando etiam tritū Helleborum nos bibere coegit: nec hoc casu iniucunditatis: nec ibi iocunditatis finem sibi ipse proponit: sed ex alterutro ipsoꝝ id unū prospicit tātū quonā uidelicet artificio ei quē curādū suscepit salutē cō ferat. Sic amic⁹ sępe cū laude & grā laudādo gratulādoq; ad honeste beneq; agendū deducit ut apud Homeꝝ ille.

Teucer amate mihi Telamonisq; inclyta proles

Sic iace&alibi. Effigiet ne unq̄ magni mihi nomē Vlixis? At ubi ex aduerso: castigatione quis indiget acriori sermone ac indulgenti quadam confidentia incusat.

Insanis Menelae Iouis nutrite sub ulnis

Nec te tāta decet insania. Nō unnq̄ uero nō uerbis solū sed rę quoq; amicus repręhēditur. Vt Menedemus Asclepiadis filium: cum prodigus intemperansq; esset nec admittebat in domū nec obuiam factum resalutabat. Atq; ita in ordinem redegit Batto etiā. Scolis interdixit Arcesilaus: quoniam aduersus Cleantē in comedia uersiculū promulgauerat eūq; penituisset: postea: Cleantiq; satisfecisset in pristinam rediit gratiā nam amico dum repręhēdis prodesse & non dum offendis euertere amicitiā oportet. Sed tanq̄ mordaciore aliqua medicina utendum est: ut is quem curaturus es: & custodiri & seruari possit: idcir

co amicus ad honesta utiliaq; suadenda tanq̃ musicus cõ centu quodam uario & mutabili præditus erit: quædam enim remittet nonnulla intendet quo adhibito tempera mento sæpenumero: iocundum semper aũt salutarem se se exhibebit: adulator uero ab una tantum regula iocunda: grataq; repromittere consuetus: neq; re contraire: neq; molestiorem uerbo nouit afficere: sed uolenti solum obsequitur: eademq; & loquitur & concinit. Quemadmodũ igitut Agesilaus ab his qui etiã uituperare scirẽt: laudari se cupere dicebat: ut scribit Xenophon: sic etiã eũ q delectat: & ad grãm loquitur amicũ existimare decet: dũ tñ tẽpestiue & refragari & mordere possit. Iugis uero & cõtinua in uoluntatibus cõsuetudo: sermoq; ad grãm solũ & sine mordacitate aliqua sp elaboratũ oĩo suspectus esse debet: ut p Iouẽ Lacedęmonii Spartã cuiusdã dictũ nobis ẽt usurpandũ sese cõmode offert. Is.n cũ Carillus rex laudaret: quonã mõ inqt bonus uir esse põt: q ne in malos qdẽ acerbus ẽ. Tauris igr̃ ęstrum / can ib⁹ cynomiã circũ auriculas insinuari aiũt. Ambitiosorũ aũt aurib⁹ adulator inhęrens: laudib⁹q; obsidẽs magna cũ difficultate exturbat: quapp tũc pcipue ac maxime sollerti uigilãtiq; iudicio pditos ẽe oportet: obseruãdũq; diligenter: rerũ ne an hoiu; laus illa sit. Res aũt laudari dicem⁹: cũ absentes potius q̃ psentes laudauerint: & si ipi quoq; laudatorẽs: nõ solũ nos s; ẽt oẽs alios ĩ simili re ęmulari: imitariq; uelint: & nõ mõ hęc: mõ illis cõtraria & dicãt & faciãt. Maximũ autẽ oĩu; erit si ea/ĩ q̃ laudabimur re: neq; rubore: neq; pęnitẽtia affici nos ipsos agnouerim⁹: nec potius eorũ cõtraria

Et dixisse & fecisse maluissemus. Interius etenim iudiciũ nostrum. Si ex aduerso testimonium reddiderit: laudationem non admittet: neq; decipi: neq; corumpi ab adulatore poterit. Sed nescio quonam modo sæpe eueniat: quod in rebus aduersis homines æquo animo consolationem non substineant: sed potius a collugentibus collachrymãtibusq; trahuntur: cum uero aliquid perperam commisserint aut peccauerint: is qui redarguendo accusandoq; ut errati peniteat hominẽ mordet: acerbus inimicusq; esse existimatur: cũ uero qui perpetrata laudauerit: ac bene gesta dixerit: complectunť: & amicũ beniuolentissimũq; esse iudicant: quicumq; igitur alicuius actionem aut urbanius dicterium: sermonemue seriũ tẽpestiue commodeq; interpositũ manuplaudentes laudare solent: sunt illi quidem perniciosi: sed in præsenti solũ & in his quæ præ manibus habenť. Qui uero laudando intimos usq; in mores penetrant & adulationis aciem in mores hominũ acuunt: non minus cõmittunt scelus q̃ serui illi: qui non ex aceruo: sed ex semine furari solent: actionũ quippe semen mores scilicet ac dispositionem tanq̃ humanæ uitæ principiũ fontemq; diuertunt: siquidem uitiis imponunt uirtutũ nomina. in seditionibus ac bellis scribit Thucydides Græcos homines nominũ usitata uocabula rebus imposita/cum ita iustũ ex usu iudicarent commutasse: audacia etenim sine ratione quasi fortitudo sociorũ amatrix existimata est. Considerata cunctatio: uelata timiditas: molestia effeminati hominis prætextus: is qui sapienter auteq; semper incideret tanq̃ ad omnia incuriosus se-

gnisq; taxatus est. In adulationibus itidem consyderare: obseruareq; necesse est. Prodigalitas.n.liberalitas: & timiditas: prouidentia: stupor: acuties: animi deiectio: modestia apponatur: qui facile in amorem labit̃: quare consuetudine captus: benigniorisq; sit animi existimari solet: iracundũ: & superbum: fortem: & humilem: & sordidum humanũ nominant: cuius rei causam Plato amatorẽ eius quem amat: adulatorem esse ait. Simum namq; refertum gratiis: & naso in curuo regalê: nigriores: uiriles: albos deorum appellat filios: eũ uero: qui melleo colore præditus est: uere certumq; tenere amatoris argumentum ait: tanq̃ corpore amoris causa diminuto: non sine gratia pallorem præ se ferat uere is: qui cum deformi sit: aut paruo corpore: pulchrum magnũq; se esse putat nec multo tp̃e decipi potest: nec irreparabili afficitur dãno. At laudatio quæ hominẽ uitiis tanq̃ uirtutibus: cum uoluptate abuti assuefacit: docetq; turpiter factis non erubescere: Siciliam funditus deleuit: cum Dionysii Phalaridisq; crudelitatẽ: iustitiam: malorumq; odium & insectationem nominaret: hæ etiã Aegyptum perdidit: dum Ptolomæi effeminatam suspicionem: & ululatus: Tympanorumq; crepitus religionem obseruantiamq; in Deos appellaret parumq; abfuit: quin res Romanas: hęc eadẽ funditus euerteret: atq; deleret: dum. M. Antonii luxuriam: intemperantiãq; ac panegyricas celebritates partim hylaritatẽ: partim humanitem: cui & potentia & fortuna obsequebantur: iocũda diminutione interpretaretur. Ptolomei autẽ labiis: qd aliud sistrum & tibias adaptauit. Quid nã aliud Neroni

Tragicam fabricauit scenam ac persona cothurnisq; circũ
dedit.nouę plaudentiũ assentatorum uoces:plurimi autẽ
regum si parum nescio quid admurmurauerint Appol
lines:sin uino indulgentes inebrientur Dionysii:si uero
palęstra exerceantur Herculis nomine cognominari lę-
tantur: ad omnem autem hanc turpitudinem: non ne
adulationum causa præcipitantur: idcirco assentaror: cũ
in laudando uersatur: tunc maxime cauendus est: quod
ipsum etiam latere non solet:sed acutissimus indeclinan
da suspicione cum sit si forte simplicem aliquem:uel ru-
diorem hominem nominatus fuerit integra nasi sub-
sanatione utitur quemadmodum Biantem insensatum il
lum quidem: ac rudem :Struthias laudibus conterens
& illudens: plus inquit Alexandro Rege bibisti risuq;
Cyprium significans: cum autem ab astutioribus hoc
præcipue in loco obseruari se: caueriq; perspiciat lauda-
tionem aperto loco non deducit: sed longo circuitu: &
diuerriculo accedit ac sine ullo strepitu tanq̃ pecudem
tractando demulcet:atq; pertentat modo enim eum ab
exrraneis mirifice laudari nunciat:&ut oratores facere so
lent alienis testimoniis utitur aduenarum inquit: uel se-
niorum quorundam sermonibus in foro non sine maxi
ma uoluptate nuper interfui:multa enim a te bene facta:
& commemorabant & admirabant̃.rursus leuiores ali-
quas causas falsaq;: tanq̃ scilicet alios contra ipsum locu
tos audiuerit: componit & fingit :magnaq; festinatione
ueniens interrogat ubi nam hoc / aut illud dixerit aut fe
cerit:ipso autem ut par est negãte occasionem nactus ho

minem in laudes præcipitat : ego uero si cuipiam ex amicis maledixisses : qui ne inimicis quidem maledicere natus es mirabar ait. Item si tu aliena : interuertere aggressus sis : qui ex propriis tot : & tanta donare consueuisti. Alii etiam ut pictores: lucida splendentiaqꝫ obscuris tenebricosisqꝫ coloribus ex propinquo inumbrantes clariora efficiũt: sic in eo ꝙ contrarias actiones illudũt: dãnant: atqꝫ detrahendo uitupera nt: uitia quę in his quibus adulantur insunt: laudantes furtim: latenterqꝫ nutriũt. apud prodigos enim alieniqꝫ cupidos & turpibus: ihonestisqꝫ causis diuites factos : moderationem tanquam scilicet rusticitas sit repræhendunt : ufficientiam uero & equitatem tanq̃ impotentiam infirmitatemqꝫ in agendo taxant : si autem cum pigris ociosisqꝫ ac medium ciuitatis fugientibus uersantur: Reipu. adminostrationem tanq̃ alienum laboriosumqꝫ negocium: honestum uero honorum desiderium inanis glorię infructuosam cupiditatem appellare non erubescunt. nonnunquam ut oratori blandiantur : Philosopho detrahunt ac apud intemperantes fœminas : eas quæ solę cubant uel maritos amant agrestes : & sine ulla pœnitus Venere esse aiunt. Illud aũt omne scelus superare uidetur: quod nec a se ipsis abstinere solẽt adulatores: sicut. n. palęstritę ut aduersariũ ꝑmãt corpus inclinãt: sic etiã hi dũ se ipsos uituperãt tãq̃ eos quibus adulari uoluerint admirentur insinuant: tãq̃ mancipium quoddam: mare inquit timeo : in laboribus statim deficio: siquis de me perperam loquitur ira concitus furere incipio; huic aũt nihil inquit graue est: sed uni

cus & ſingularis prope modum uir eſt: omnia .n. maxima facilitate animi fert: omnia ſine moleſtia patitur: & ſi forte quiſpiam fuerit: qui multa ſe prudentia præditum exiſtimet: qui auſterus & conſtans eſſe uoluerit: ac pro integritate animi cũ laudatur. Homericũ illud proponat.
Nec me laudaris nimium: tydide precamur.
Nec rurſum culpes nimium: tunc conſuetis artibus adulator nequaꝗ̃ utitur: ſed alteram contra huiuſcemodi hominem adhibet machinam: ad eum.n. propriis de rebus conſilium capturus accedit tanꝗ̃ ſcilicet ſumma prudentia præditus ſit: & in conſilio dando excellat identidem inquiens ſe quidem alios habere notiores: ſed ad moleſtiam ipſi inferendam neceſſario cogi: ad quem.n. alium niſi ad te ait conſilio indigentes confugiemus: cui nam fidem habebimus: deinde cũ reſponſum quale cumq; fuerit acceperit nõ ſententiam: ſed oraculum ſuſcepiſſe dictitans abit: quod ſi oratorię facultatis aliquam profeſſionem eum ſibi ipſi uendicare perſpexerit: ſcriptorum ſuoꝝ partem aliquam cum eo cõmunicat: utq; legat & corrigat hortatur & orat. Regi aũt Mithridati: medendi cupido non nulli ex ſodalibus ſecãdosq; ſeipſos exhibuerunt: opere uidelicet: non ſermone adulantes: quippe cui artis medicinę expimentũ in rege ipſo ateſtari uidebãť cũ ſeſe illi crederẽt & cõmitterẽt. demõioꝝ ut aiũt multę ſũt formę. genus aũt illud quod laudat & laudare ſe negat maiori cautione indigens ex propoſito redarguendum eſt. Abſurde enim cõſultationes ac mãdata emendationeſq; aliquę contra rationem proponendę ſunt: nam ille qui

nulla in re cõtradicit sed:oĩbus annuit: omnia laudat: ac ad singula o/quã bene/o quã sapienter exclamat tanquã hoc agat & aliud quęrat manifeste depreheditur:laudare enim simul & inflare uult homines: præterea ut plęriq; poeticam tacentem appellant picturam:sic etiam non lo/quentis:sed taciturnæ assentationes quędam est artificiosa laudatio:& quemadmodum uenatores si se non uenari: sed iter facere:pascere:agrumue colere: simulauerint: cõmodius feras decipiunt/ita etiã adulatores tunc magis laudando demulcent/qñ quiduis potius agere q̃ laudare uideantur. Si.n.qui aduenienti sede:locoue cedit & cum in concione ex ditioribus aliquẽ dicere uolentẽ senserit: sermonem interrupit medium: longe magis q̃ siquis clamaret tacens ipse pręsefert: quod euꝫ cui cedit meliorẽ prudentiaq; longe differre iudicat.qua pp uidere licet eos primas in auditoris theatriq; sedes occupare:nõ quia seipsos huiuscemodi locis dignos existimet:sed ut diuitibus assurgendo adulentur:cumq; in conuentu uel consensu hominũ sermonem habere cęperint ipsis postea tanq̃ prudentioribus cedere solent:facileq; in contrariam declinãt sententiam:si potens:diues:clarusue qui contra dicit/forsitan fuerit:quo in loco huscemodi assentatoꝝ flexus & cessiones maxime deprændere ac obseruare oportet: aĩaduertemus.n.eos nõ uirtuti:nõ ętati:nõ pueritię:sꝫ glorię:diuitiisq; summittere:cum apud egregiũ illum pictorem Apellem Megabizus aliqñ asse disset/ac de umbris lineisq; nugari incipet :uides ne inquit Puerulos istos minium terentes dum taceres:maxime tibi anium intẽ/

derant:purpuramq; mirabantur:nunc autem cum hisce de rebus:quas didicisti:nunq̃/loqui incipis uidendo sub sanant:Solon etiã cum de fœlicitate quid sentiret a Crę so interrogaretur:Tellũ quēdam haud admodũ Athnis claræ:ac Bitona:Cleobinq; eo fęliciores asseuerauit:adulatores uero diuites reges & principes nõ fęlices beatosq; solum:sed arte:prudentia:uirtuteq; omni longe cæteris superiores prędicant:& tamen stoicos dum sapientem diuitē simul:& pulchrum:ac nobilem: regemq; appellant: sunt q ne audire quidem sustinēt,At assentatores diuitem & oratorē & poetam:ac si ita uelit pictorem: tibicineq; peritum dicunt:& tanq̃ corporis robore:pedũq; celeritate prędltus sit:ostentant:cũ tamen ipsi in palęstra se spontes summittant:& currentibus dedita opera cędant: ut Himeræus Chrison dum cursu cum Alexandro certaret sponte secundus esse uoluit:quod cum animaduertisset Rex:moleste:iracundeq; tulit: prepterea Carneadem dicere solitum,accepimus : q̃ diuitum : regumq; filii equo bene doctęq; uti scirent:cætera omnia ne mediocriter quidem discere : quippe qui etiam in gymnasiis a pręceptoribus laudantur : & socius palæstrites de industria se illi adulando inclinet : equus uero : qui nescit : nec animaduertit : quis nam priuatus:aut princeps: quis nam diues:pauperue fuerit :eum qui dorso hærere non potest præcipitat. Quæ de Bione feruntur:sunt illa quidem simplicia & puerilia : si tamen ager laudatus uberiore prouentu:frugibusq; lætior fieri posset : aberrare non uideretur is:qui hoc potius ageret:quam ageri co

lendi: effodiendiq; molestia affici uellet: sic etiam ille: qui his/quos laudaturus est: si quæstui: honoriq; propterea esse potuerit: laudando haud quaq̃ absurdus erit: sed qui hominem supra merita falsis onerant laudibus: inani primum superbia tumidum reddunt: postremo etiam perdunt: & hæc quidem satis in præsenti: deinceps autem: quod ad repræhendendi libertatem attinet: consyderemus. Operæ prætium igitur fuisset: ut quemadmodum Patroclus: dum Achillis arma circundaret humeris: & equos in pugnam duceret: solam eius hastam attrectare nullo modo ausus intactam dimisit: ita etiam adulatorem: cum amici officium exterioribus quibusdã symbolis tanquam personatus effingit: solam hanc libere repræhendendi facultatem: tanquam proprium: peculiareq; amicitiæ gestamen graue: ingens: prædurum: ac ualidum: neq; tangere: neq; imitari auderet: sed dimitteret. Postquam uero: in ioco: risu: & mero: ac dicteriis: lusibusq; redargui: repræhendiq; cauet: ac supercilium erigit: uultuq; austero assentatur: repræhensionẽ: uituperationemq; immiscens: age ne hcc quidem inconsideratum dimittamus. Ego enim sic existimo: ut in Menandri comædia falsus Hercules clauam neq; grauem: neq; ualidam: sed fictum nescio quid & inane gestans procedit in medium: sic etiam adulatoris libertatem: mollem: ac sine grauitate inestimabilem prudentibus uisum iri: idemq; quod muliebribus puluinis usu uenit facientẽ inueniet: qui cum capitibus resistere ac resultare uideantur: magis magisq; cedunt: & moles fiunt.

Hæc quoq; adulterina libertas & audacia:uanã falsamq; & suspectam tumiditatẽ præ se ferendo:eleuata quodam modo inflatur:& cadens:atq; compressa:cum qui sese prę cipitẽ dederit/suscipere/simulq; allicere poscit.uera eteniꝫ amicaq; audacia:peccantibus insinuatur:quodq; in ea do let:salutarem profitetur curam:& tanq̃ mel exulcerata so lum mordendo expurgat:in aliis aũt utile suaueq; est: de qua re proprius erit disceptandi locus. Adulator igit̃ ante omnia sese acerbum:sedulumq;:ac inexorabilem er ga alios exhibet:eius.n.cui adulatur serius:difficilis:ac do mesticoꝝ affiniumq; errata exaggerare aptissimus ẽ:neq; extraneorum queq̃ admiratur:aut laudat:sed potius con temnit.Calũniator præterea est:ac nemini parcit:in eoq;/ ꝙ alios ad iracundiam exacuit:quasi uitiorum insecta tor sit:opinionem de se concitare studet:tanq̃.s.uerbo fa ctoue aliquid ad gratiã agendo:de pristina libertate nihil unq̃ sit remissurus:idemq; postea:magna:ueraq; peccata: neq; noscere:neq; scire fingit:contra paruos autem exter nosq; defectus impetu quodam fertur:& si uas aliquod i domo temere iacens:proiectumq; fuerit :adhibita graui tate:ac uehementia quadam repræhendit:si male habitã tem uiderit:si amicus in tonsura negligens:in præcingen do incuriosior fuerit:si canis:aut equi (ut decebat) curã non habet. At impietas in parẽtes:liberoꝝ neglectus:uxo ris contumelia:patrimonii dissipatio:superbia in domesti cos ad se nullo modo pertinere simulat:in huiuscemodi enim elinguis:& mutus:ac sine audacia omnino est : quẽ admodum si aliptes uino ad ebritatem usq; Athaletę

ingurgitari permittere:postea uero lecythi: strigilibusq; causa irasceretur:aut si puerorum grāmaticus pro libello: graphioq; repræhendens:dum barbarismo:solœcismoq; peccat: ne audire quidem fingat: Tale.n.adulatoris institutum & cōsuetudo est:& uulgarem:ridiculumue oratorē: quantū ad orationem attinet:nulla in re monere audeat/ sed uocis exiguitatem dānabit:arguetq;:q frigidiore utēs potu:arteriam destruat:& si forte cōmentarium ab amico infeliciter compositum percurrere: iudiciumq; ferre iussus fuerit:nihil de re loquetur:sed chartam ut spissiorem:eum qui transcripsit:ut negligentem:scelestumq; taxabit:si etiā Ptolemęo regi cum studiosus:discendiq; per cupidus uideretur:de linguis:& uersiculis ac hystorie generibus concertantes assentatores sermonem ad mediam noctem producebant. Cum uero omni contumeliæ:crudelitatisq; specie crassaretur:cum Tympanizaret:cum initiaretur:ex tot tantisq; amicis contradixit nemo:& profecto ita usu uenit adulatoribus:ut medico illi:qui cum fistula pustulisue laborat quispiā:medicinali forcipe:& ungues crinesq; ęgrotantis reliqua pręter missa curatione incidit:sic etiam adulantes ad easq; minime laborant: dolentq; partes audaciam:libertatemq; admouēt. Sunt etiā in eo genere cōplures magis uersuti:quippe qui libertate uituperationeq;:ab utuntur ad excitandam uoluptatem: ut de Argiuo Agide accepimus:qui cum Alexander ridiculū quēdam hominem:& scurram maximis donasset muneribus:inuidia ac dolore percitus:O/rem absurdam exclamauit. At Rex iratus:in eumq; conuersus qd ais?

inquit ille uero moleste ferre morderi animo ingenue fa teor respondit: cum uos omnes Ioue natos adulatoribus: ridiculisq; & nequam hominibus gaudere perspiciam. Hercules enim Cercopedibus: Dionysius Silenis delectabatur: & in præsenti apud te quoq; eosdem in pretio haberi uidere licet. Tiberio etiam imperatori: cum aliquando in Senatum uenisset unus ex adulatoribus assurgens oportet inquit/cum liberi simus/etiam libere loqui: nec quicquã ex his: quod utile possit esse: aut subticere: aut dissimulare: ad cuius uocem facto silentio: cum omnes una cũ ipso etiam Tiberio attentissime cõuersi essent: audi inquit Cæsar in quo te omnes incusamus: nullus tñ apte ꝓferre audet. Curã tui ipsius habes nullã: semper in labore: & cogitationibus nostri causa uersaris: nullaq; ad corporis tui quietem diei noctisue discreta tibi sunt tempora. Multaq; talia cum eadem ironia subiecisset Cassium Seuerum oratorem dixisse aiunt. Audacia hæc hominem hunc perditura est: & hæc tamen minora sunt: illa uero causa uix ferenda: & quæ rudes perdere solent quando uidelicet contrarios affectus: morbosq; in ipsis reprehendunt: ut Himerius adulator diuitem quendam athenis illiberalissimum auarissimumq; tanquam prodigum/& cito una cum liberis fame periturum uituperabat: aut dũ contra prodigos sumptuosiosq; abiectum animum sordesq; obiciunt: Id quod apud Neronem Titus Petronius faciebat: Sunt

etiam qui amicos magistratum gerentes & superbe cru-
deliterq; imperantes nimiam benignitatem clęmen-
tiamq; tanquam minime conferat deponere adhor-
tantur: & monent. similis quoq; horum ille est: qui
simplicem rudemq; ac nullius bonę frugis hominem
tanquam acri sollertiq; ingenio præditum cauendum
timendumq; esse fingit: ille & non absimilis qui ho-
minem inuidum: maledicendo uituperandoq; præci-
pue gaudentem: si forte casus inciderit: ut ex clarioribus
aliquem laudare animum induxerit accusat: & contra-
dicit: tanquam scilicet hoc nimium laudandi uitio la-
boret semper inquiens homines nullius extollis: quis
enim hic est aut quid laude dignum dixit: aut fecit un-
quam? maxime autem omnium in rebus amatoriis
immorantes eum: cui adulantur furore incendunt. Si
enim: fratres inuicem diffidentes / aut parentum con-
temptores / uel in uxores superbos perspexerint / neq; ad
monent / neq; accusant / quin potius iracundiam fo-
uendo augent: te ipsum non cognoscis inquiunt / ho-
rum quidem omnium tu tibi causa es: semper enim
remisse: ac seruiliter te geris. Sin cum amica meretri-
ce: aut adultera pruritus aliquis indignationis: aut ze
lotypiæ superuenerit / una cum aperta loquendi auda-
cia præsto erit adulatio ignem igni super imponens / &
quasi ꝓ æquo & bono loquat̃ amatorẽ accusat / tãq̃. s.
in amore dura crudelia detestandaq; multa committat:

Sic Antonio Egyptiæ amore flagranti se quoq; ab ea redamari amici persuauerunt /cõtumeliisq; affectum superbum inflexibilemq; appellabant. Hec aiebant mulier tanto taliq; regno totq; relictis fortunis: atq; deliciis tecum pellicis habitum militando conterit. At tibi difficilis crudeli in pectore mens est. Qui afflictam pereuntemq; despicis. Antonius autem tanq̃ iniuste ageret iocunde redargui/ac longe magis quam si laudaret accusari gaudẽs/inscius imprudesq; quasi repræhensionem uereretur in pręcipicium ferebatur: huiuscemodi namq; assentatorũ audacia intemperantiũ fęminaꝝ morsibus similis est. Id enim quod dolorem uidetur inferre uoluptatem excitando titillat: & at merum/quod alioquin contra aconitum salutare eũ/siquis immiscuerit ueneni potentiã insanabilem reddit. Quippe quæ propter caliditatis exuberantiã ad pręcordia celeriter fertur / sic pessimi homines cũ audaciam in adulatione maximo adiumento esse perspiciant eius & interuentu ineuitabiliter quodammodo adulãtur unde ne Bias quidem bene: quod cũ interrogaretur qdnã ex animalibus pernitiosissimum esset: Syluestriũ Tyrrannus: domesticoꝝ adulator respondit. Verius quippe dixisset: ex adulatoribus mãsuetum illud generis esse: quid circa Balneũ mensas que uolutant̃. At qui in cubiculis archanisq; flulieꝝ diuersoriis curiositatẽ: calũniã: malitiãq; tãq̃ laqueos tendũt: agrestes: feri: intractabilesq; omnino sunt Vnicus aũt pręcipuusq; cauendi modus esse uidetur: si cordi: memoriæq; semp inhęserit: quod cũ animi nostri rationalis pars honesti: ueriq; amorem continea t:

altera uero irrationalis errorum cupiditate affectuumq; multitudine scateat: amicus meliori parti consulit semp: aduocatusq; adest: & tanq̃ medicus: qd sanũ est: & auget: & seruat. Adulator uero irrationali: quæ affectibus referta est: regiõi insidet: eamq; partẽ pruritu incitat: ac titillat: utq; a ratiõe oĩo deficiat: malas uoluptatũ imagines ppo nit & obiicit/quemadmodũ.n. inter cibo℞ genera nonnulla sũt: quę nec in sanguinẽ: nec ĩ spiritũ coalescũt: nec medullis: aut neruis robur: uimq; addunt: sed uerenda solũ irritant: & aluũ cient carnẽ quoq; morbidã: & male affectam reddunt: sic adulatorius sermo (siquis recte diligenterq; animaduertit) nullo nos pacto decipere poterit: cũ nihil homini ratione: prudentiaq; utenti addat: aut.n. amatoria aliqua uoluptate demulcet: aut stultã iracundiã intendit: aut accendit inuidia: uel opinioni: quã de se ipo quis falso concæperit: astipulatur: ac tumidũ iactabundumq; reddit: dolenti quoq; nullũ consolationis adhibet genus: sed collachrymatur solũ: postremo quidquid maligni: illiberalis: increduliq;: in animo: inest: nouis semper calũnia℞ suspicionibus: ac inani plenũ timore auget: ac fouet: semp etenim tanq̃ in statione assidens/male affectũ animum quasi distendit: & saginat: ac Bubonis more ægrotãtibus: incensisq; animi partibus adnascitur. irasceris? ulciscere: inquit. desyderas? fruere. times? fugiamus. suspicaris? crede. Q đ si in his ob affectuũ immoderatã uehementiã perturbata ratio uersutiã hominis nõ facile depræhendet. ipse idem paruis in rebus: q sui similis sit: sese depræhendẽdi cõmodissimam præbebit occasionem.

Is.n.amicũ/si ita tulerit casus crapula:uel edacitate distẽtũ ppeaq; animi dubiũ:an balneo:an cibo:ĩdulgeat:amicus ut se cõtineat:custodiatq;:idẽtidẽ hortabit᷑:adulator aũt ĩ balneũ trahet:simul ẽt ut noui aliqd ad cęnã p̃sto sit/ad mõebit:corp⁹ inedia nõ esse cõterẽdũ dictãs:idẽ si amicũ ad pegriatio nẽ:seu ad nauigãdũ:aliqdue aliud simile pa gẽdum haud quaq̃ promptũ uiderit:nullã ad hoc urge re necessitatẽ:statim inqet:nihilq; differre:an in præsenti prorogetur:an alter mittatur:sin alicui ex domesticis pe cuniã uel donare:uel mutuo dare pollicitus sit:eumq; po stea pęnituerit :& erubescat ppea:deteriori parti se ipsum insinuabit adulator:ac scientię:quę ad crumenã spectat : accedet:omnemq; amici modestiã propulsabit:multa tibi necessario impendenda sunt inquiens:ideoq; ut plurib⁹ sufficere ualeas:frugi esse te iampridem oportuit.Quocir ca si dum cupimus:dum timemus : aut inuerecundi su mus minime nos ipsos decęperimus:eodẽ modo nec adu lator nos subuertere poterit:ipse etenim est:qui huiusce modi affectibus patrocinatur semper:quiq; loquendi:ut ipse existimari uult libertate audaciaq; utẽs :ut excedam⁹ docet.Et hęc quidem in pręsenti satis sint:deinceps autẽ ad amici assentatorisq; usum ac ministeria pertractanda descẽdendum est:in hisce etenim maximas animo tene bres adulator infundit:rationemq; perturbat:ut in quo ipse ab amico dr̃at:maxima cũ diffi cultate perspici possit adulator qppe promptũ:impigrũq; ĩ omnib⁹/ac sine ullo pęnitus tergiuersatione sese exhibere uidet᷑ : amicus autẽ tãq̃ ueritatis fabula/ut Euripides ait/simplex est:ac sine fu co incuriosus:adulator uero cũ ĩtrinsecus ęgrotet : multis

p Ioue͂:uariisq; pharmacis:&astu ĩdiget:id q͂d re iꝑa mul tis expimẽtis pcipi poteſt:uerbi cã qñ alter caſu occurrerit alteri:ſępe.n.amicus amico factus obuiã, uerbũ nullũ au dit:aut dicit:ſed ꝓſpicit ſolũ:& leui aliquo nutu:uel riſu amorẽ:beniuolentiãq;/q̃ ĩtus habet/ante oculos cũ poſue rit/ptrãſit. At adulator currit:inſeqtur lõgiſſime :porrigit dexterã:& ſi prior ſalutator fuerit iureiurãdo:teſtib⁹ q; ſę pe adhibitis ſeſe q; nõ pri⁹ animaduerterit excuſabit. Mul ta etiã q̃ parua ſunt:amici ſolẽt ĩ actionib⁹ ꝑtermittere ut pote cũ ad oĩa obeũda nõ ſint curioſi:neq; ad certũ ordi nẽ ea redigãt:neq; ad omne miniſteriũ ſe ipſos ex hibeãt. Adulator uero ĩ his cõtinuus:perẽnis:ĩfatigabilis nulli al teri ĩ miniſtrãdo cõcedit locũ:ſ; cupidũ ſeſe oſtẽdit:ut ei agẽdũ negociũ imponat̃:q͂d ſi caſu fcũ; nõ fuerit morde tur aĩo:& dolore tabeſcẽs cõficit̃. Hęc igr̃ prudẽtib⁹ ꝑſer tim neq; ſolide:neq; moderate:ſ; ꝓſtitute &ſupra q̃ opor teat ſeſe ĩplicantis amicitię argumẽta eſſe poterunt. In pol licitationib⁹ ẽt quãtũ iter ſe diſtẽt/ꝑcipue maximeq; aĩad uertere oportet. bene.n.a maiorib⁹ nr̃is dcũ; accepimus in Homerico uerſu amici oblatũ hoc eſſe. q͂d ſeq̃t adula toris.

Si pręſtare tibi potero:nec fata repugnent
Fare age q͂d cupias:nam & comici tales in ſcęna ꝓducũt.
Me o Nicomache inquit ille militi opponite.
Equidem totum uerberibus maturum reddam.
Spongiaq; mollior ſaxo illi facies ſiet: Pręterea nullũ uidem⁹ amicũ:q ſeſe miniſtꝝ exhibeat:niſi ea ĩ re cõſiliũ dederit pri⁹:q̃ cũ matur̃ cõſtituta fuerat:ita ut q͂d decet cũ utili cõueniat ad miniſtrãdũ accinget̃/adulator uero etiã

si considerandam deliberandamq rem in mediũ: aliqs proposuerit nõ solũ cedendi gratificandiq cupidus: ueꝝ etiam de se ipso suspitionẽ prębere ueretur/tanq̃ scilicet/ in ea perficienda laborem subterfugere uideatur negligẽ tiorq sit: quã primũ cedit: ac hoĩes ut cupiditati satisfaciat impellit. nullus. n. diues aut rex illud facile dicere poterit.

εμοὶ παρειη πτωχὸσ εἰ δὲ βούλεται πτωχοῦ κακίων

ὅστις ὤνευνόυσ ἐμοὶ, φόβον παρελθόντ᾽ ἀπὸ καρδίασ ἐρεῖ

Amicus ut sit pauper oraui deos
Peiorq multum si uelint uel paupere.
Dum mente recta nos amauerint tamen.
Pulso & timore: ex corde consulat mihi

Sed tãq̃ trągedi amicoꝝ cõcinẽtiũ choro uł theatro simul plaudẽte idigẽt: quo circa Merope illa tragica nos admonet.

φίλουσ δὲ τοὺσ μὲν μὴ χαλῶντασ ἐν λόγοισ

κέκτησο, τοὺσ δὲ πρὸσ χάριν σὺν ἡδονῇ

τῇ σῇ πονηροὺς, κλεῖθρον εἰργέτω στέγησ

Tuis nequaquam uerbis cedentes habe
Tecum sodales/quos amor nectit pius.
At blandientes ut uoluptati sient
Hos uel tacentes esse putabis malos:
Tectoq pulsos arceat claustrum domus.

Isti autẽ contra: eos. n. qui dum fabulantur nõ cedũt nec assentiuntur/si pro eorum cõmodo condixerint procul ablegant. At scelestos & ĩ gratificãdo deceptores nõ intra tacitũ & claustra solum ueꝝ etiã intra proprios affectus secretioresq actiones admittunt. Ex his aũt qui recipiuntur/siquis simpliciter fuerit sese haud dignũ existimat: q

ad cōsiliū magnis de rebus euocetur/neq; oportere iudicat/sed ad operam ministeriumq; se comparat. At callidior alter ita præparatus est tanq̄ ea de re:quæ in deliberatione uenit simul dubitaturus sit:& supercilia cōtrahens fronte quidē annuit:nihil aūt omnino loquit̄. Sed quā primū amicus quod sentit in mediū pposuerit. me Hercules ait modico interuallo præuenisti me:siquidem ego quoq; idem erā dicturus. Vt.n.superficiē lineāq; nec flecti:nec moueri:nec produci per se ipsas Mathematici affirmant:quoniā incorporeę intelligibilesq; sint. Moto autē aliquā in partem corpore cuius extrema sunt:simul flecti; produci:ac transferri docent/sic adulatorem etiā eodem affectu præditū simul affirmare:simul negare:ac per Iouē simul irascentem quoq; deprǽhendes. Adeo ut in huiusmodi:quantū ab amico distet:facile percipi ualeat:maxime:autē:ac pręcipue:in modo ministerii deprǽhenditur: gratia etenim dū ab amico proficiscitur tanq̄ res animata propriā uim potentiāq; in profundo retinet:nihilq; in ea iactabundum populareq; inest. Sed ut medicus sæpe ęgrotū curando latuit:ita & amicus loquendo conciliandoq; nesciētis omnino curā iuuat:talis Arcesilaus in multis aliis sed pręcipue erga Appellē chium:cuius paupertatē ęgrū uisendo cum perspexisset uiginti drachmas secum deferens rediit iterū/utq; prope assedit nihil aliud pēitus q̄ Empedoclis uersiculum pronunciauit Aetheris:ignis/ aquę sublimis:grataq; sedes. Sed tu etiā incōmode iaces inquit:simulq; cū dicto puluinum excussit:pecuniamq; clam supposuit:quam postea q̄ Anus quæ ministrabat

nō ſine admiration e rep eriſſet/Appelli nūciauit/ille uero arridēs hoc inquit furtū cōmiſſit Arceſilaus/& Nimirū ſui ſimiles filios ꝓducit philoſophia/Lacides.n. Arceſilai amicus atq; ſectator dū publici iudicii cauſam diceret/Cephiſocrates cū aliis aſſiſtebat. Accuſator aūt ānulū exhiberi petente/ille eū ſtatim clā & ſine ſtrepitu cadere ꝑmiſit: qđ cū aīaduertiſſe Lacydes pede cōculcatū opuit:ī eo &.n. ānulo redarguēdo tota cā nitebať. poſt negatiōem igř cā dicta cū Cephiſocrates iudicib⁹ dexterā porrigeret/gřaſq; ageret qdā ex circūſtātib⁹ q rē ut geſta erat pſpexerat/Lacydi ut haberet gřas iniūxit/&oīa q̄ Lacydes fecerat enarrauit. ipſe.n.cū nemine cōmūicauerat:ſic & deos ipſos ſępe latet & clā pleriſq; bene facere:eoꝝ ſiquidē ea natura eſt ut gratificari humāo generi beneficiiſq; afficere pręcipue gaudeāt:aſſentatoris uero miniſteriū & opa nihil inˡſe iuſtū/nihil ſinceꝝ/nihil ingenuū/nihil ſimplex cōtinet: ſed clamore/ſudore/diſcurſu/frōtis contractionē:apparentiā laborioſi fucatiq; negocii pre ſe fer tm̄:& tāq̄ pictura affectata quędā luxurioſis coloribus:anguliſq; prominētibus inumbrata:imagine claritatis falſa perſtringit oculos. Eſt etiā in enarrando moroſus atq; moleſtus:q̇.ſ.ꝓ amico curas ſuſcępetit:q̇ ultro citroq; errādo labores ꝑpeſſ⁹ ſit maximos:q̇ pleraſq; cōtra ſe inimicitias cōcitauerit : & mille huiuſcemodi moleſtiarum percurrit modos. Omne qppe beneficiū/ſi exprobať ut moleſtū: īgratūq; ferri nō poteſt. At beneficia:q̄ adulatores p̄ſtāt:nō longe poſt:ſed eo quo fiūt tēporis articulo gřaꝫ amittūt:ineſt.n.ī exꝓbratiōe turpido. Amicus aūt etiā ſi neceſſaria de cauſa aliqd

cogatᷣ dicere:omni adhibita modestia rē enũciat:de se ip
so nihil oío loquitᷣ id qđ Lacedęmõii Smirnęis ꝑstitere.
Cum.n.frumenti penuria laborantibus:quod satis erat
misissent :ꝰadmirantibus illis beneficiũ:gratiasq; agenti
bus:haud magnam uobis rem pręstitimus respõderunt.
Lata.n.lege:una tm̄ die:nobis:pecoribusq; nostris pran
diũ subtraximus:& hęc collegimus:nõ solum.n.huiusce
modi gratia ingenua est:uerum etiã quibus confertur iu
cundior:quoniã eos /qui beneficiũ dederũt : nõ magno
affici detrimento existimaut:& tamen nõ solũ depræhen
ditur adulator:quoniã ĩ opera exhibenda molestus one/
rosusq; sit:nec pollicationũ facilitate eius natura percipi
tur:sed maxime in negotii honestate uel turpidine:& dũ
uoluptas cũ utilitate cõfligit cõuinci potest. Amicus.n.ut
ostẽdebat Gorgias amicũ:ut ĩ rebꝰ iustis:honestisq; assi
stat sibi precatur. At cõtra ipse ĩ his q̃:neq; honestatẽ:neq;
iusticiã ꝑse ferunt mutuã nõ exhibebit opam. Innatũ qp
pe amico est simul modeste agere nõ simul peccare: quin
potius siquis amicum ad id/qđ minime decet ꝓlabẽtẽ ui
derit/ut diuertat opã nauabit:q; si nõ ꝑsuaserit:illud Pho
cionis ad Antipatrũ pulchre quadrabit:nõ potes me in
quit ille amico & adulatore simul uti:hoc est amico &nõ
amico:simul.n.honeste agere:nõ simul errare/simul cõsu
lere/nõ simul prodere,una testimoniũ ferre/nõ una de/
cipe/una aduersã p Iouẽ ferre fortunã/nõ una esse opor
tet ac decet: Vbi.n.in re turpiter ab amico cõmissa:ne cõ
scios qdem esse licet/quonã mõ una peccare/inhonesteq;
agere cõcedatur nobis. Queãdmodũ igitur Lacedemonii

ab Antipatro pugna superati cũ postea de pace utrinq; ageret / quãcũq; uellet ipse mulctam ut irrogaret pete- bant dum tñ nihil eis turpe imponeret. Sic amicus: si forte necessitas aliqua superuenerit/ q̃ impẽsas: uel pĩculũ uł laboré exposcat prim⁹ uocari expetit ac prõpte & sine ulla penitus excusatione omniu3 esse uult particeps: ubi uero turpitudo sola uersat̃ / excusat se/ & ut ueniam rei agendę impetret rogat: contraria omnia facit adulatio: deficit. n. in laboriosis actionibus & maxime/ si quid periculi impẽdet: & si ut experiaris fidem: hominẽ forte pulsaueris/ illiberale nescio quid/ infirmumq; & instabile aliquam prętexens causam resonabit: in obscuris uero & abiectis turpibusq; ministeriis abutere / cõculca: nihil graue nihil contumeliosum putat. Vides ne Simiã domũ custodire ut Canis neq̃t: ut Equus gestare homines: terrã ut Bos arare nõ potest: contumeliam igitur presefert: & scurilitatem/ ac ludi risusq; istrumentũ sese exhibet. Ita etiã adulator dũ una orare/ una cõferre ĩ certam̃ una descẽder̃ nõ potest cũ laboriosam seriamq; omnẽ actionẽ effugiat in hiis / quę sub alarũ & lacertorũ ualle agunt̃ sine excusatione promptum sese prębstat & fidum: & est amatorię rei minister/ & in concilianda meretrice diligens & rationẽ de eo q̃ in uino potuq; expensum est purgare haud quaq̃ negligens/ ĩ apparatu cõuiuiorũ impiger/ & pollices obseruat/ & colit sic ut in affines inclęmentius se gerat / ut uxorem domo exturbet iusserit aliquis/ uehemens erit & impudens. quocirca nec in hoc hominẽ deprehendere erit difficile: quicquid. n. turpe/ quicquid inhonestũ mandare libuerit / ut

mandáti gratificetur se ipsum contẽnere paratus est. Nõ minus etiam perspici potest:si quonã modo erga alios amicos affectus sit:cõsiderauerimus:ab amici enim natu ra plurimũ distat:amico namq3 suauissimum est una cũ pluribus & amare & redamari/quottidieq3 apud amicu3 hoc agẽdo pseuerat:ut & multis amicis habũdet & a mul tis honoretur.cũ.n.amicorum cõmunia omnia/nihil tamẽ magis q̃ amicos esse oportere existimat.falsus uero ac adul terinus:quiq3 subtus ęreus est / tanq̃ is q probe nouit se in amicitia iniustũ & iniquũ esse/eamq3 a se tanq̃ numi/ sma improbatũ prostitui aperte prospicit est ille quidem natura semp inuidus/cõtra que sui similes exercet inui/ diã:nititur siquidẽ ipsos superare nugis & scurilitate. Vi/ ros aũt graues & se meliores timet ac tremit:nõ per Iouẽ Lydiũ currũ pedester insequẽs/sed ut Simonides ait auri puri cõparatione plumbũ/nec id quidẽ incorruptum ge/ stãs.cũ igitur leuis fictus atq3 deceptor sit/si uerę solidæq3 & inconcussę amicitię comparatus in trutinę examẽ de ducat nõ consistet.Sed depræhendi timens idẽ quod pi ctor quida3 qui gallos gallinaceos infeliciter pinxerat:fa cit:puero.n.suo mandauit/ut quã longissime posset ueros gallos procul a tabella deturbaret. Adulator aũt ueros ex turbat amicos/nec ut proximi sint permittit:quod si for tasse non possit assequi/palã demulcet eos/& sub hono ris prosequitur specie:& tanq̃ meliores admirari/uereriq3 fingit.clam uero calũnias seminat:& summittit:cũ aũt oc culta calũnia ulcus qs prurire facit/etiã si in pręsenti non omnino exulcerat memoriter ab audiẽtib9 custoditur:&

Mydii dictum illud celebre usu uenit:erat aūt Mydius in Alexandri adulatorū circulo tanq̄ chori princeps/ quidā sūmus & sapiēs cōtra optimates uiros istruct⁹. Solebat igr̄ hic suos mōere ut audacter pstringerēt/morderētq; calū niādo:docebat.n.eos ēt si ulcus ab eo q morsus erat sana ri posset/calūnię tn̄ cicatrix extaret.Huiuscemodi igr̄ cica tricib⁹ ul̄ rectius cācrenis cācrisq; deuorat⁹ Alexāder Cli sthenē:Parmenionē:Philotāq; pdidit.Agnonibus aūt & Bagois:Agesiis & Demetriis se ip̄m oīo cōculcādū pessū dandūq; p̄buit:cū ab eisdē stolatus tāq̄ barbaricū aliqd si mulachrū adoraret̄/adeo sermones ad gr̄am accomodari possunt apud eos p̄cipue/q sūmi maximiq; esse uidētur. Nā cū d nobis honestissima q̄q;:& existimem⁹ & uelim⁹ ppterea adulatoris audacia & temeritas cōfirmat̄:fidēq; cōciliat.loca&arces i edito sitę cū nō facile adiri possint:isi diātibus nō oīo expositę sunt:animi uero secūdis reb⁹ de prauati elatio & imoderātia ab humili abiectoq; hoīum gener̄ nullo negocio expugnatur:idcirco ut incipiētes fe cimus ita &in pręsentia monemus ne nos ipsos amenus/ adeo uehementer/omnemq; quā de nobis ipis existima tionem animo concepimus succidamus.cum .n.nosme tipsos propria : īternaq; adulatio pręoccupauerit externis deinceps adulatoribus molliores obsequentioresq; red dit: quod si obtemperantes deo nos ipsos cognoueri mus / quantoq; apud humanum genus precio dignum ęstimandum id sic dedicerimus / simulq; quomodo na ti/ęducati/institutiq; sumus cordi habuerimus semper/ cum mille boni honestiq; & errores in actionibus sermo

nibus affectibusq; & uana ac temere permixta plęraq; in-
uenerimus/profecto adulatoribus non facile illudendos 22
conculandosq; nos exhibebimus:solebat Alexander di-
cere / cum in somnum solueretur/aut rei ueneręe indul-
geret:tunc maxime his qui se deum appellarent fidē nul
lam adhibere/ut pote cum seipso inferior esset eo tempo
re ac uehementiore agitaretur affectu.nos autem si idē-
tidem cum animo nostro reputauerimus quā multa in
nobis turpia/molesta /imperfecta erroribus referta sint/
non difficile coniectari poterimus amico q laudet haud
q̄q̄ indigere/sed eo q libere audacterq; redarguat:etenim
ex multis pauci admodū sunt:q libere cōfidenterq; poti⁹
q̄ ad grām cū amicis colloq audeāt:& rursus ī paucis nō
facile īuenies/q hoc cōmode p̄stare sciāt: sunt.n.q existi-
mant si cōtumeliosi fuerint ī amicos/aut eos uitupauerīt
libertate uti/& tamen ut pharmacū importūe sumptū ita
auda intēpestiuaq; rep̄hēsio inutiliter pturbat ac dolore
afficit:idēq; cū molestia quodāmodo facit/qđ adulatio
cū uoluptate deprauanť:nāq; nō laudati solū intēpestiue
uerū ēt uitupati:& hęc p̄cipua cā ē/q̄ hoīes in p̄cipitiū trā
dit/utq; ab adulatorib⁹ ītercipi facile possint p̄pararī solet.
nā q̄si ab ęditiorib⁹ duriusq; sonātib⁹ locis ad mollia &
decliuia aquaᵹ fluētiū modo dilabūť : q̄ pp libertas hęc
& audacia moderatiōe q̄dā tēperāda necessario ē:eaq; ad-
hibēda rō:ut q; nimis ē caueať:ac tāq̄ nimia claritas/quæ
oculis nucet / ita cōtumelia de medio tollať : ne hi q mo
nenť dolore affecti & perturbati huiuscemodi homini
bus:q omnia dānant in omnibusq; succensent derelictis

ad assentatoris umbrã cũ ibi nihil doloris sentiant cõuertantur.omne siquidem uiciũ Philopappe uirtutis mediocritate nõ contrario accessu declinãdum :effugiendumq; est:nec ut male quidam existimant uerecũdia temeritate: rusticitas scurilitate cauẽda ẽ/nec rursus ut alii nõ bñ iudicãt molities aĩ/timiditasq; abiici uidet̃:siqs ad duritiã p prĩ accesserit:nõ nulli ẽt sũt q ut ineptię suspicionẽ effugiãt/astutiq; esse uideant̃:ac minime suspiciosi ĩpietatẽ in deos pręseferunt/& tanq̃ lignũ incuruum quonammodo flectatur in rectitudinẽ omnino inexpertes.Ita mores quoq; peculiari quadam insticia peruertunt. Nã sine ulla penitus utilitate si molestũ:mordacẽq; sese p̃stet aliquis/ proptereaq; existimet pcul a suspitiõ e adulationis abesse & eam quodãmodo neget:turpissimũ est : & certe rudis/ imperitusq; omnis cõsuetudinis amicę:beniuolęq; ille ẽ: qui humilis & abiecti hominis in amicitia notã ut euitet: difficultate:fastidioq;:declinet:tãq̃ is qui in comędia libertinitatẽ effugit:& accusando:castigandoq; sperat quasi pari ęqualitate uiuendi fructũ amicitiæ assequi:ut igit̃ cuʒ eam in amicitia rationẽ quæ ad gratiã & uoluptatem disponit:sectamur:in assentationis turpitudinẽ incidiamus ita etiam turpe:existimandũ est : dum adulationis suspicionẽ declinamus ob immoderatã repræhendẽdi confidentiã mutuã beniuolentiam charitatẽq; labefacturę:cauendũ itaq; necessario est:ne alterutrũ patiamur:utq; aliis in rebus omnibus:ita & in hac ex medio quod honestũ est : sumere oportet.Cõmentatio aũt hæc nostra:ut hac etiã de re disseramus quodã modo efflagitare:uidetur:qđ

cũ absoluerimus summã disputationi huic nostre imponemus manũ. Et quoniã hanc libertatẽ seu audaciã: maximis erroribus circũdari ꝑspicimus: qui eam tamq̃ diræ quædam & mali dęmones comitãtur: primũ præcipuũq; est: ut omne suspitionis genus: dũ ea utimur & pręsertim nostri amorẽ auferamus. cauendũ.n. est diligentissime ne nos ipsi peculiariter offensi: ac propterea molestia: doloreq; affecti: non libertate in consulendo uti: sed exprobrare uideamur: tunc.n. nulla beniuolentię habita ratione: sed iracundia concitatos sermonẽ in mediũ proferre existimant: nec reꝑhendere: sed succensere putãt. libere etẽim loqui grauis/amiciq; hominis officiũ est. Succensere aũt se ipsum amantis atq; abiecti. Iccirco eos: qui cõfidenter cõsulunt: admirantur homines & uerentur: at cõtra succẽsentibus irascuntur: illosq; contẽnunt: quẽadmodũ Agamẽnon Homericus Achillem dũ seruata modestia liberius loqueretur: ęquo animo non tulit. At idem Vlyxi acerbe inuehenti/exprobantiq; cedit.

ου'λόμδι' αι'ὤ' ὤφελες α'εικελίου στρατ ου α'λλου σημ'αινειν

Dux utinam ulterius gentis: populiq; fuisses
Nec graium ducibus tua dextera fortibus unq̃
Perdite signa daret.

Ac prudenti beniuolaq; oratione repræhendi æquissimo sustinut: animo: nullã.n. Vlyxes priuatã indignationẽ cũ Agamẽnone habebat: sed pro uniuersæ gręciæ salute audacter loq̄bat᷑: cũ Achilles sui ipsius cã peculiariter irascere᷑. Ipse ẽt Achilles alibi: cũ neq; remissi: neq; patiẽtis ani

mi esset sed uir grauis ē: & q insontem rep̄hēdere possit·
δεινὸς ἀνὴρ, οἷος καὶ ἀναίτιον αἰτιάασθαι
Seipsum tamē a Patroclo reprehendum: uituperandūq3 patientissime exibuit: ut.
νηλεὲς οὐκ ἄρα σοί γε πατὴρ ἦν ἱππότα πηλεύς,
οὐδὲ θέτις μήτηρ, γλαυκὴ δέ σε τίκτε θάλασσα
πέτραι τ' ἠλίβατοι, ὅτι τοι νόος ἐστὶν ἀπηνής
Non tibi diua Thetis mater crudelis Achille
Non pater est Peleus: scopulo sed natus acuto
Ceruleoq3 mari: nam mente immitis acerba es.
Eamq3 ob causam Hyperides orator Atheniēses monere solebat: ut nō solū: an morosus asper: sed an gratis moro sus esset/aīaduerterēt. Ita ēt amici rep̄hensio: si p̄cul ab effectus proprii suspicione simplexq3 fuerit: grauis uenerādaq3 erit: & cui nō solū nō cōdicere: sed ne oculos quidē contra attollere quis audeat. Quod si quis talem sese exibear: ut aperte manifesteq3 amici in seipsum cōtumelias: & errata nihil existimet: sed fidutia decenti utatur: nec ulla omnino rei priuatę mētione facta: quæ cōtra alios cōmittit: & peccat: redarguat: & mordeat modus hic rep̄hēdendi erit inexpugnabilis: suauitate &.n. rep̄hendentis: rep̄hensionis asperitas: austeritasq3 condit: quo circa recte dictū ē: q̄ in amicorū dissentionibus & offensis: maxime circūspicere oportet: ut aliqd ex his: qđ/uel deceat: uł amicis utile sit: agat: nō minus ēt ad amici officiū p̄tinet/si cū nos ipsi ab eisdē negligi uidemur: p̄ aliis tamē neglectis: audenter loquēdo memoriā fecerimus: nulla oīo rerū nostrarū habita ratione: ut Plato eo tp̄ore: quo a Dionysio

dissidebat:suspectusq; erat:oportunū colloquēdi cū tyrā-
no petiit locū:quod Dionysius ei cōcessit:existimabat aūt
Platonē: p priuatis suis rebus loquutuꝝ sibi aliq̄ i re suc
cēseř uelle:ille uero his maxime uerbis apud eū disseruit:
si aliquē tibi inimicū in Siciliā ea opinione ac uolūtate:
ut tibi malefaceret.nauigasse intelligeres:occasionē aūt ti
bi nocēdi nullā inuenire posset:eū ne ex insula soluere:si
ne mulcta/aut pęna liberꝝ negligeres: lōge ab sum ab hac
sentētia:o Plato:Dionysins respondit:oportet.n.inimico
rū nō facta solū:ueꝝ etiā affectus uolūtatesq; psequi: &
ulcisci:si igiť Plato subiunxit:tui charitate:beniuelētiaq;
mot⁹ quispiā:huc appulerit:tibiq; cōmodo:&utilitati esse
cupiat:tuq; nullā ei occasionē pbeas:dignus ne uir talis
uidetur:quem sine cura gratiaq; negligas: Interrogan-
tiq; Dionysio:quisnam hic esset. Aeschiues inquit: egre
giis prędítus moribus & si quisq̄ alius inter amicos:secta
toresq; Socratis unus:modeste uersat⁹:q adhibita ratiōis
ac orōnis elegātia:eos quibus cū habuerit consuetudinē:
corrigere:melioresq; facere potest. Cumq; ut tecum me-
dia:sequestraq; philosophia esset: ac uersaretur: tantum
nauigauerit maris:a te negligiť.Hæc dcā Dionysiū adeo
mouerunt:ut Platonem manibus statim cōplexus:eiusq;
beniuolentiam animiq; magnitudinē iure: meritoq; ad
miratus Aeschinis cnram: bene:magnificeq; susceperit.
Adhibenda secundo loco ea diligentia est:ut risum scur
rilitate & dicteria:omneq; pterea contumelię genus tāq̄
sapores quosdā minime salubres expurgaturi:ab hac lo-
q̄ndi libtate:auferam⁹ oio:ut.n.i chyrurgo mēbra secāte

motum quẽdam concinnum:ac in re peragenda puritatẽ inesse:elucereq; oportet:saltatoriã uero tremulãq; mollitiem:& affectationẽ:ab eiusde; manibus omnino abesse: sic audacia hæc dexteritatẽ:urbanitatemq; admittit:dum modo gratia dignitati coniuncta sit. At si in reprehensione:temeritas:& stultitia:contumeliaq; inerit/omnia euertẽtur. Quo circa non incõmode nec sine gratia: Philippũ psaltes ille perstrinxit:cum.n. quedã de pulsu: & sono: quasi cũ eo certaturus dicere aggrederetur:numq̃ ait tibi tantum infortunii eueniet:O rex:ut hęc melius quã ego noueris. Epicharmus uero nõ recte/qui cum Hieron aliquos ex amicis interfecisset paucis postea diebus ab eodem ad conuiuiũ inuitatus. At pridie inquit cum amicos imolares me nõ uocasti. Male etiã Antipho: orto enim apud Dionysium sermone dũ quereret̃ quale esset optimũ genus aeris illud inquit ex quo Harmodii & Aristogitonis statuas erexereãt Athenieñses:huiuscemodi .n. cũ dolore impressus aculeus:nõ prodest: & tanq̃ puerilis q̃dam scurrilitas nõ delectat: Sed potius una cũ malignitate:contumelia:& intemperantia:inimicitiã hæc reprehensionis species:presefert:qua omnes qui usi sunt nihil contulerunt:sed ut in prouerbio est:circa puteũ saltationẽ saltãtes:se ipsos præcipitauere: Antipho.n.a Dionysio interfectus est: Timagenes quoq; Cęsaris gratiã amisit:cum tamen nunq̃ uocem emisisset liberam:sed quoniã in cõuiuiis:ac deambulationibus nulla re seria urgente:semp quicquid ridiculũ esse putaret auditoribus effutiret:accusationem.n.amici tanq̃ artificiũ contumaliæ obiciebat.

Nam & poetę comici multa seuere:ac ad rempu.pertinentia in theatris ꝓnunciabāt:sed ludicra & scurilia pleraqꝫ tāq̄ malos in cibo sapores:dū miscent:uanā :inutiléqꝫ libertatē:qua utebantur reddiderunt:adeo ut hęc scribentibus:nihil aliud q̄ malignitatis ineptię fama supersit:auditoribus uero nulla omnino ex eoꝝ uersibus utilitas prouenerit. Nō negauerim tamen sępe amicis risus:ludiqꝫ occasiones subministrādas:at repręhēsio bene morata : seriaqꝫ debet esse:& si magnis fortasse de rebus agendū fuerit:& affectu & habitu sono uocis orationē ea auctoritate:dignitateqꝫ ꝑditam esse necesse est:ut idonea sit ad mouendū. Occasio aūt ꝑtermissa:cū magna omnibus in rebus tum maxima in repręhēdendi libertate afferre solet detrimēta:quippe quæ in ea inest utilitatē corrumpit:uerbi causa in uino & ebrietate ab hoc repręhendēdi genere abstinendū esse: cuiuis liquere potest:trāquillo &.n.ętheri nubem superinducit. Siqs medio in lusu &cōuiuio sermones:q frontē necessario cōtrahāt:superciliaqꝫ erigāt ꝓtulerit:tanq̄.s.liberatori deo cingulūqꝫ infęliciū curaꝝ leuanti:ut Pindarus inquit:sese opponat. Magnū pręterea ea tempestate periculū impendet illi:qui intēpestiuus fuerit. Animi.n.hominū paruo negocio uini causa ꝑcipites ad iram feruntꝰ:ac sępe numero ebrietatē:quę comitē sibi asciuit audaciā:odiū ex amicitia peperit:& ꝑfecto:nec fortis:nec generosi animi officiū est:dū sobius est:remissum esse:circa mensam uero timidoꝝ canū more:& cōsuetudine allatrare. Quo circa de hoc toto genere longiore oratione opus esse haud quaq̄ existimo:quoniā uero plęriqꝫ

ſunt:qui amicos rebus florentes:neq; uolunt:neq; audẽt ad ordinem regulamq; deducere:ac quod fortunatum ẽ: omnino exiſtimant repræhenſioni nõ facile patere: quin potius inacceſſibileq; omnino eſſe: cum autem aduerſam experti fortunam periclitantur:aut cadunt:quaſi manſue ti:humileſq; facti ſint:aggrediuntur:& quodãmodo con culcãt:&fluminis more contra naturã obicibus retardati omnem ſimul in repræhendendo temeritatẽ emittunt: ac libentiſſime amicorum rebus mutatis : aduerſiſq; ob eorum priſtinam inſolentiam:atq; contemptum : præſen temq; calamitatem:quodãmodo fruuntur : nihil noce bit etiam de hoc loco differere. Euripidiq; reſpondere: dum ait.

ὅταν δ᾽ ὁ δαίμων εὖ διδῷ, τί χρὴ φίλων,

Quando ſecundis flatibus ſpirat deus
Habere amicos quid oportebit pios?

Tunc enim maxime præcipueq; his:qui curſu feruntur ſecundo:amicos habere neceſſe eſt:ut quod in bona for tuna nimium eſſe ſolet: remitti conſulant.Pauciſſimi.n. ſunt hi:apud quos & fęlicitas:& prudẽtia ſimul adſint. plurimum autem importata (ut ita loquamur) mente: intellectuq; : & ratiotinatione opus habent:quæ fortuna immodice fluctuantes:elatoſq; coerceat. At ſi deus ali quis eoſdem magnitudine ſpoliatos e faſtigio deiecerit: ſatis ipſis in rebus pœnitentiæ repræhenſionisq;. Quo circa ea tempeſtate amicorum libertate:ſermonibuſq; mor ſum:moleſtiamq; inferentibus nullo modo utendũ eſt: ſed tunc uere:commodiſſimeq; beniuoli hominis:qui &

consoletur: & animo deiectum subleuet lumine inspicere suauissimum est: quemadmodum de Clearcho Xeno phon scriptum reliquit: qui cum frontis hilaritate: confidentiaq; benignum quiddam: & mansuetum in periculis præse ferret: ipso aspectu: suos ad obeunda pericula redde re solebat alacriores: qui autem homini infęliciter agēti: loquendi temeritatem tanq̄ machinam mordendo ad mouet: non minus errare uidet᷑: q̄ si quis oculo lippitudi ne incenso: ac perturbato: purissimam super inducat lucem: nam dolorem neq; aufert: neq; mitigat: quin potius iram dolori superaddit: & male affectum: męstumq; irritat: nam & cum quis recte ualuerit: si amicorum aliquis uiuendi formulam & consuetudinem / laboresq; damnet: negligentiam quoq; & intempestinas repletiones continuaq; balnea in eo uituperet: neq; rusticus: neq; difficilis esse solet. Aegrotanti uero eadem audire difficillimum est: nec perpeti potest: siquis dum morbo affligatur dixerit: hæc tibi intemperantiæ: uel exercitii: uel ob sonationum mulierumue causa euenere. O hominem intempestiuum testamentum signo: & scamoneam: aut castoreum medicus præparat: tu uero philosopharis: & damnas: sic etiam infeliciter agentium hominum conditio: audaciam: sententiarumq; aculeos non suscipit: sed beniuolentissimi hominis auxilium exposcit. Nutrices quoq; cadentibus pueris accurrere consueuerunt: non ut cōtumelia afficiant᷑: sed ut subleuent: ut puluere / uel ceno deturpatos mundent: quod cum fecerint: dolentes etiam complectuntur: ex interuallo postea timorem incutiendo

puniunt: Demetrius Phalereus: cum patria pulsus Thebis uita & sine dignitate abiectā duceret: Cratetem obuiā casu aduenientem: haud quaquā libenter uidisse dicitur: Cynica quippe audacia: asperitatem sermonum eius suspicabatur: Crates aūt benigne hominē cōuenit: ac de exilio cōmodissime disseruit: quod .s. in eo nihil inesset mali: neq; causam subesse aliquā: ut se a rebus omnino incertis ac uiolentis liberatū esse: moleste ferret: simul etiam ut in se ipso: & in rerum bene gestarum consciētia spem poneret adhoratus est: quæ cū audisset Demetrius hilari fronte ad sequentes cōuersus: heu inquieta negocia: & actiones illas inquit nostras: quaꝝ causa talem: tantūq; uirum hactenus cognoscere non licuit. Homini: & enim ut Euripides ait: dolore affecto: beniuola amicoꝝ consolatio adhibenda est. Elato uero nimium & quodammodo insanienti: castigationes: & repręhensio conuenit: hæc quippe ingenuoꝝ hominū amicoꝝq; cōsuetudo est. Ab iecti aūt: & humiles qui felicibus adulantur & de fractura & spasmo: neruoꝝ distractiōe in corporibus humanis usu uenire ait Demosthenes: quę cum ęgritudo aliqua alia inciderit: moueri apparereq; incipiunt: eodem modo rebus mutatis insinuantur: seq; ostant: si tamen cōmemoratio aliqua eoꝝ in quibus male sibi ipsi consulens amicus errauerit: necessario facienda est: ad Homerici exempli regulam deducemus.

Non nostra de mente quidem: nam sępe monebam.

Ipse ego multa tibi referens. Q d si forte interroges quibusnam in rebus amicum esse oporteat uehementem &

quo tempore libera uti debet audacia:quando.s.uolupta te:uel contumelia:uel auaritia:aut stulta consuetudine: immodice utuntur amici:cum tempora: occasionesq; decentem reprehendendi commoditatem attulerint arripienda omnino est. Hoc modo Solonem apud Cresum fœlicitate instabili deprauatum:libere locutū accepimus cū finem expectandum esse adhortaretur sic Socrates Alcibiadem reprehendebat:adeo ut ueras ex corde ipsius intimo lachrymas exprimeret. Cyrus etiam Cyaxarem similiter admonebat:& Plato Dionem:qui ob rerum gestarum magnitudinem cum esset clarissimus: omniūq; in se ora converteret identidem a Platone monebatur:ut temeritatem:tanq̄ rei desertę contubernalem euitaret: atq; omni studio cauere niteretur. Speusippus quoq; eidem Dioni scripsit:eumq; & manuit ne ullo pacto efferetur animo: quoniam apud pueros mulierculasq;:multus de ipso sermo esset.sed operam omnē adhibere hortatus est:ut sanctitate: iustitia: legibusq; optimis exornata Sicilia: celebrem apud omnes Academiam redderet ac gloriosam. Euctus aūt & Ebleus amici sodalesq; persei:dū eius essent res secundę:semper ad gratiam loquebantur:ac nutum obseruabant:& una cum reliquis sequebantur: posteaq̄ uero cum Romanis apud Pidnam commisso pręlio uictus fugatusq; est:impetu quodāmodo in eum simul facto:acerbe insultabant:& quicquid eo in bello contemptu:uel neglectu peccauerat cōmemorando contumeliose obiciebant:quousq; doloris uehementi:airaq; percitus ambos pugione confodit. Cōmunis itaq; reprahēdendi

occasio hisce limitibus:terminisq; prescribatur: Sed quo niam sepe incidunt tempora/in quibus sui monendi an sam amicus prebet/nullo modo ab eo qui curam eius ha buerit pretermittenda : sed adripienda est:nam interroga re / narrare & aliis similia : uel uituperare : uel laudare : occasio:quedam facili or utendi hac libertate prudenti- bus esse usu com pertum est:quale illud Demarathi me- moratur/quem eo temp ore quo Philippus cum uxore filioq; dissidebat e Coryntho in Macedoniam uenisse a- iunt. Eum igitur Philippus complexus quonam modo concordes inuicem Græci essent percuntatus est:cui De marathum cum beniuolentia & familiaritate ipsi con- iunctus esset respondisse memorie proditum est:tibi cer- te Philippe peculiarius pertinet de Atheniensium Pelo- ponnensiumq; concordia esse sollicitum : cum domum tuam dissensione seditioneq; scatentem undiq; negli- gas:atq; contemnas . Recte etiam Diogenes : qui dum Philippus cũ Græcis pugnaturus proficisceretur : in eius castra peruenit:statimq; ad regem ductus cum esset : cum Diogenem non nosceret:an speculator esset interrogauit ille uanitatis:stultitiæq; tuæ uerus sũ speculator inqt Phi lippe:qui cogẽte nullo de regno:& uita quasi ad iactum aleæ una hora periclitaturus uenis:sed hæc responsio ue- hementior fortasse uideri posset. Aliud etiã reprehensio nis cum amicis commodissimum tempus est : cum deli- querint aliqua in re:eamq; ob causam : ab alienis uitupe rati: se ipsos animo deiectos esse ostenderint:quo genere prudens gratusq; amicus uituperatores repercutiendo:re

pellendoq; oportune uti poterit remotis autem arbi-
tris: amicum ipse repræhendere identidem inquiens: si
non alia de causa/saltem ne inimici adeo in uituperan-
do audaces sint: magno & non abiecto atq; humili con-
tra iniuriam animo consistendum esse monebat. quo
enim in loco aut aliquid dicere: aut hiscere poterunt. si
his propter quæ male audis omnino dimissis: ad hone-
sta rectaq; mentem adhibueris? hac enim monendi ratio
ne seruata quod molestum est: ad eum qui repræhendit
pertinet. Nonnulli etiam urbanius: qui dum de alienis
loquuntur: domesticos familiaresq; corrigunt: damnát
enim accusantq;: in alios: quæ suos perpetrare noue-
rint: ut præceptor noster Ammonius: qui cum ex sectato
ribus aliquos in uespertina disceptatione: simplici non
contentos prandio comedisse intellexisset: liberto ut fi-
lium suum flagris cęderet mandauit adiecto elogio: quo-
niam sine aceto prandere non posset. & cum dicto simul
etiam in nos conuertit oculos: ita ut cõnoxios quosq;
obiurgatio illa perstringeret. Ea etiam est adhibenda cau
tio ne multis presentibus amicum libere corrigamus: cor
diq; semper Platonis illud habeamus: cum enim Socra
tes apud argentariorum mensas dissereret: ac in quen-
dã ex familiarib⁹ uehemẽtius esset inuectus, nõne melius
erat inquit Plato hæc priuatim seorsumq; dicta fuisse?
Et Socretes: tu autem nonne melius fecisses/si me priua-
tim seorsumq; monuisses? Pythagoras etiam dum co-
ram multis adoloscentulum sectatorem asperius rep̃hen
disset ita cõmouit: ut se ip̃m strangularet: ac ab eo tp̃re pre

sente alio nominem amplius repræhendisse dicitur opor tet enim peccati repræhensionem: tanquam indicentis alicuius morbi denudationem: neq; celebrem:neq; publicam: sed omnino secretam esse: ita ut nec testes: nec spectatores congreget: neq; enim amici:sed sophistę officium est:se ipsum ut a præsentibus laudetur alienis erroribus exornare: & ut chirurgi faciunt:qui medio in theatro artificium ostentant sese exhibere:ut autem contume liam / quæ nulli orationi potest conferre omittamus: & uiciis ipsius natura contumax & temeritas diligēter con siderãda est: non enim ut Euripides ait: solus amor: dum redarguitur magis ęstuat: uerum etiam omnis affectus & ęgritudo animi/si coram multis reprændat: uel uituperetur:nō solum ruborem nō inducit: sed potius castigantem ipsum cōtemnere: ac pro nihilo habere assuefacit & docet:quocirca ut Plato senes: qui adolescē tes ad molestiam exercendam instituerent:ipsos primum adolescentes in his quæ agerent ipsi uereri oportere docebat:sic etiam siquis amicum uerecunda quadam libertate adhibita reprǽhēderit & cōsiderate / ac pedetentim ad peccantē accedat:& moneat. uicium cum rubore:ac reue rentia e loco deicit:atq; deturbat:ac ppea Homericum il lud bene dictum est.

ἄγχι σχὼν κεφαλὴν, ἵνα μὴ πευθοίαθ᾽ οἱ ἄλλοι

Admouitq; caput: possent ne audite loquentem.

Quę cum ita se habeant cuiuis liquere potest:minime de cere uxore audiente uirum uel ante filiorum oculos patrem uel amica præsente amatorem: uel discipulum no-

tis amicisq; coram apreceptore repræhendendi. nam ira incensi & dolore coacti exiliunt: cum apud eos / aquibus maxime probari cupiunt / redarguuntur: & enim Clitum non tam uini causa Alexandrum ad iracūdiam prouocasse arbitror quam q multis audientibus ab eo uituperabatur. Aristomenes quoq; Ptolemęi pręceptor: quoniam presentibus legatis dormientem eum excitasset / adulatoribus qui regis causa moleste ferre simulabant / ansam calumniandi prębuit. Aiebant enim si tanto negotiorum pondere dum premeris: ac uigilas & laboras fessusq; in somnum resolutus propterea fueris / priuatim redarguere / non tot coram manus admouere debemus tibi. Ptolemeus igitur impletum ueneni calicem ad eum missit / utq; biberet mandauit. Aristophanes etiam Cleonē in comœdia repræhendit: q aduenis præsentibus ciuitatem uituperet: Athenienseśq; propterea irritet. Qua propter si aliud unq̄ hoc præcipue / & ante omnia cauere necesse est / ne ostentationis causa / & ueluti concionabundi ad repræhendendum accedamus: sed tanquam medicinam aliquam adhibituri sola eius quem moni turi sumus utilitate perspecta commoti fuisse uideamur: & certe q Tucydides scribit de se ipsis dixisse Corinthios: q scilicet tales essent: ut alios repræhendere iure: meritoq; possent: non mali iactatum: proprie: peculiariterq; his qui libere locuturi sunt inesse oportet Lysander cum magarensis quidam multa libere audacterq; pro Gręcie utilitate inter federatos loqueretur: huius inquit sermones ciuitate indigent: libertas autem repræ

hendendi inquocunq; homine auctoritatem omnino exigit. Et hoc de his qui alios monendi castigandiq; officium uendicant: uerissime dicitur. propterea usurpare solebat Plato/uitam Speusippum redarguere. & reuera Polemon/ cũ Xenocratem in scholis uidisset oculorumq; leui prospectu ab eo notatus esset ad bonam frugem conuersus mutatusq; est. At leuioris & neq̃ hominis audacia/si eo usq; pro cesserit: ut alios arguere nitatur: non solum non proficit: uerum etiam sibi insusurrantem audire solet/alios ne curas ipse plenus ulcerum

ἄλλων ἰατρὸς, αὐτὸς ἕλκεσι βρύων,

Veruntamen: quoniam sępenumero casus incidit/ut uulgares aliqui cum sint: cũ aliisq; sui similibus consuetudine iuncti sunt & temporum negociorumq; ratio ita fert: ut necessario ad reprensionem sit descendendum: modestus beniuolentissimusq; redarguendi modus esse poterit/si dum quis repræhendendi libertate utetur seipsum quodammodo circunducat impliceteq; in eodem crimine: ut apud Homerum dicitur.

τυδείδη τί δὲ πάθοντε λελάσμεθα θουρίδος ἀλκῆς & νῦν δ' οὐδενὸς ἄξιοι εἰμὲν ἕκτορος

Tydide quid nam patimur uirtutis in armis iamdudum nostri obliti. Socrates etiam leniter/ac sine strepitu adolescentes redarguebat/tanq̃ scilicet ab ignorantia nec ipse liber esset/eãq; uirtutis curam habendam existimabat/ & una cum ipsis ueritatem scrutabatur. nam fidem beniuolentiamq; uendicant sibi: qui eadem in re dum peccant non minus seipsos: q̃ amicos eodem tempore emendare

uidẽtur. Qui autem in aliis redarguendis seipsum tanq̃ omnino integer & sine macula sit magnifacere uidetur/ ni si ętate processerit/ac omnium confessione glorię uirtutisq; causa non mediocri autoritate prędiṫus fuerit/prętertq̃ ꝙ grauis molestusq; futurus est/nihil omnino proficiet. Quamobrem non sine ratione Phœnix apud Homerum/quicquid incõmodi ex immodica ira euenisset ei protulit in medium: eo enim furoris prouectus sum inquit ut paulum a patre interficiendo abfuerim / penitentiaq; ductus destiti/ne apud Achiuos appellarer parricida.

ὡσ μὴ πατροφόνος, μετ᾽ ἀχαιοῖσιν καλεοίμην

Hoc quippe modeste fecit/ne scilicet alterum ita repræhenderet tanq̃ ipse extra omnem irę suspicionem notãq; esse uideretur/nescio enim quomodo hęc ex more hominum cõmuni sumpta facilius admittuntur/monitiq; ab his qui eodem affectu captos se quandoq; fuisse fatentur/quando quos admonent contemnere non uidetur/cedunt libentius & quoniam neq; lucis claritas ęgrotanti ardentiq; oculo superinducenda est: neq; perturbatus aiũs simplicem redarguendi libertatem equaminiter ferre potest utilissimum erit: si dum admonetur / aut repræhenditur amicus mediocris aliqua laudatio repræhẽsioni admixta fuerit/ut sunt illa Homerica.

ὑμεῖς δ᾽ οὐκέτι καλὰ μεθίεται θούριδος ἀλκῆς
πάντες ἄριστοι ἐόντες ἀνὰ σρατόν, οὐδ᾽ ἂν ἐγώ γε
ἀνδρὶ μαχεσσαίμην, ὅστις πολέμοιο μεθίει
λυγρὸς ἐών, ὑμῖν δὲ νεμεσσῶμαι περὶ κῆρι

Non bene Martis opus geritis q̃q̃ estis Achiuum
Virtute & fama primi: & fortibus actis
Sed qui detrectat bellum timidusq; refugit
Vilis erit: conferre manum cui non ego uellem
Propterea irascor uobis menteq; animoq;
πάνδαρε ποῦ τοι τόξον, ἠδὲ πτερόεντες ὀϊςοὶ
καὶ κλέος, ᾧ οὔτις τοι ἐρίξεται ἐνθάδε γ᾽ ἀνὴρ
Pandare nunc ubi sunt arcus celeresq; sagittę
Gloria qua nullus audet tibi tendere contra.

Vehementer etiam ac manifeste in officio continent huiuscemodi.

ὁ δ᾽ οἰδίπους ποῦ, καὶ τὰ κλεῖν᾽ αἰνίγματα;
ὁ πολλάδικ πλάσας ἡρακλῆς λέγει τάδε
Oedipus ubi & preclara enigmata
Et hęc multa passus dicit Hercules mihi

Hoc enim modo asperior redargutio: non solum non uituperat aut grauat sed hominem ad sui ipsius ęmulationem quodammodo excitat: ex eo enim q̃ eius qui accusatur priora benefacta commemorat / in quam lapsus est turpitudinem uerecundia & rubore suffunditur / seq; ipsum in melioribus quasi exemplar proponit cum uero ęquales conciues affinesue ei quem repręhendimus comparamus / molestissime fert ac quodammodo efferatur in homine redarguto pertinax ipsius uitii contumatia / & propterea sæpenumero cum ira solet reclamare. quare igitur ad meliores derelicto me non accedis? cur nam mihi negotium facessis? Cauendum ergo est: dum quis libere repræhendit ne alios eodem tempore lau-

debet nisi forte quos laudaturus est patres essent:ut Aga
mennon ad Diomedem.

ἦ ὀλίγον οἱ παῖδα ἐοικότα γείνατο τυδεύς

Tydeus in paucis similem genuisse uidetur
Te sibi quem iactas patrem: & Vlyxes in Cyriis

σὺ δ᾽ ὢν τὸ λαμπρὸν φῶς καταισχύνων γένους
ξαίνεις ἀρίστου πατρὸς ἑλλήνων γεγονὼς

Lumen decori generis obscurans puer
Pectis nec Achiuorum optimo natus patre.

Minime autem omnino eū q arguitur contra redargue re decet /& audacia audaciā propulsare:celerrime etenim accendit/inimicitiamq; parit / & ut breui concludamus huiuscemodi concertatio non hominis qui audacia re-ciproce uti uelit uideri posset/sed eius qui repræhensio-nem æquo animo non sustinet :satius igitur erit repræ-hendentem perpeti : nam si postea ipse quoq; / ita ut re-præhensione indigeat / deliquerit/hæc eius libertas alte-ri quodammodo libertati locum dabit:si enim adhibita modestia commemorabatur ei/quod ipse quoq; amicos errantes non negligere / sed monere / ac in officio conti-nere assuetus fuerit libentius cedet / emendationemq; tanq̄ grati & beniuoli/ac nullo modo irati animi retribu-tionem suscipiet ; & quoniam Thucydides eum qui ob res maximas inuidiam subire potest recte sibi ipsi consu-lere existimat: ita etiam amico necessarium puto omnino esse:ut animaduertat repræhensionis officium:graue one rosumq; munus existere:proptereaq; non nisi magnā ob causam suscipiendum / præcipueq; cum ad eum quem

moniturus est alterutram in partem maxime pertinere iudicauerit. Alioqui si in omnibus moleste ferre / & ad omnia commoueri præse tulerit/non ut amicus/ sed tanquam durus aliquis pędagogus :cum familiaribus uersari uidebitur. Idemq; cum ad magna errata repræhendenda / incusandaq; accesserit auctoritatem habebit nullam non monendo proficiet / eritq; medici illius simillimusqui Pharmaro acerbo quidem uel amaro/ sed tamen ꝑcio so & necessario in multis paruis tamẽ & non necessariis curationibus abutit̃ : amicus igitur hoc maxime cauebit ne sese continue repræhendendi cupidum ostentet alter fortasse morosus fuerit / ut omnia etiã minutissima repræhendendo calumnietur / tanquam ad magna repræhendenda hanc ansam arripiat / etenim Philotimus Medicus cum quidam Empyo iocinore egrotans / exulceratum offendisset digitum / heus bone uir inquit non tibi tantum super est ocii/ut de ungularum ulcere sollicitus sis. eodem igitur modo cum alter ille amicus in paruis:& nulla adanimaduersione dignis aliquid repræhendit /tunc dicendi oportunum tempus amico etiã sese cõmodissime offeret:subiunget enim lusus : compotationes:ac huiuscemodi nugas calumniamur:heus bone uir:modo dimittat hic abiciatq; meretricem:alia ludere desinat:nam quantum ad cętera pertinet:uir omni laude admirationeq; dignus est : qui enim paruis in rebus ab amico ueniam impetrat : haud quaquã in maioribus amici repræhensionem moleste admittit : sed siquis obseruet insequaturq; semper:ubiq; iniucundus : acerbusq;

erit:cumq; omnia ſcrutari:omnia curioſe indagare uolue rit:neq; filiis:neq; fratribus:ſed ne ſeruis quidem feren/ dus eſt:& quoniam ut inquit Euripides:in ſenectute nõ inſunt omnia:ita nec amicis improbitas ineſt ſola : non tam peccantes eos:q̃ recte agentes obſeruare debemus/& anteq̃ ad reprę hendendum:accedamus:imprimis eos lau dare neceſſe eſt:nam ut ferrum ablutione duratur:cumq; agente caliditate:remiſſum : molliusq; redditum fuerit : acuitur acieq̃; recipit:ſic amicis prius laudatis:cum exhi/ larati erunt : propterea/&/ut ita loquamur /incaluerint quiete : faciliterq; libertas repræhendendi admouenda eſt:occaſionem & enim commodiſſimam tunc tempus ipſum præſtabit:ut in hanc ſententiam cum amico poſſi mus colloqui:ſunt ne priores illę actiones tuę præſenti/ bus comparande? Non ne uides quam uberes fructus pa riat honeſtas ? hęc nos inquam amici a te requirimus:ad hęc natus es.illa uero abicienda in mare cęruleum:duriq; cacumina montis : εἰς ὄρος, ἢ εἰς κῦμα πολυφλοισβοῖο θαλάσσης. Quemadmodum enim benignior medicus ci bo ſomnoq; libentius q̃ ſcamonea & Caſtoreo / ægrum morbo liberare cuperet:ita etiam beniuolentiſſimus ami cus & pater ac præceptor bonus in caſtigandis moribus: laude potius quam uituperatione:uti poſſe deſyderaret.

Nihil autem libere repræhendentem minus moleſtũ reddere ſolet : quam ſi abſq; iracundię ſignificatione ali/ qua : & morali quadam beniuolentia ad amicum de/ linquentem repræhendendum acceſſerit.Quo circa dum repræhendimus:nec ſi negauerint acerbe redarguere : nec

se excusantes prohibere debemus:quin potius: ut excusare se ipsos possint: ansas aliquas subministrare:& procul a duriori accusatione remotos mediocriter rem agere decet.

δαίμονι' οὐ μὲν καλὰ χόλον τόνδ' ἔνθεο θυμῷ

Irarum haud recte tantum sub pectore seruas

Ait Agamennon ad fratrem quasi eius ex pugna discessum: non timorem aut fugam sed iram interpretaretur & rursus ad Agamennonem Nestor.

σὺ δὲ σῷ μεγαλήτορι θυμῷ εἴξας

Magnoque animo tu concitus ire cessisti

Modestius enim accusat is: qui non iniuriam intulisti uel turpiter fecisti: sed ingnorantia lapsus es dixerit: & ne cum fratre contendas potius/q̃ si ne fratri inuideas:& mulierem ne corrumpas caue/quam mulierem corrumpere desine. Audatia enim que morbum animi curatura est:hunc maxime repræhendendi modum expostulat. At dum res aguntur cõtra faciendum est:cum enim amicos proxime peccaturos deterrere oportuerit uel cum uiolento quodam impetu feruntur ex aduerso standum est: uel cum molles:solutioresque ad honestissima queque aggredienda:hortari impellereque uoluerimus: accusationes aliquas & absurdas: & minime decentes :quæque in eos dici non possunt:in medium proferremus tanquam ipsi obnoxii illis sint:Qualis apud Sophoclem Vlyxes inducitur: Achillem enim irritat & quodam modo intendit: non cenę inquit causa irasceris: sed rem in animo impressas tuę Troię imagines exhorruisti:& cum rursus ad

hæc uerba Achilles excanduiſſet:ſeq; omnino nauigatu rum diceret.ſcio inquit Vlyxes quid fugias:non ne tanquam timidus uituperari exhorreſcis: ſed propinquus Hector eſt: ac propterea iraſci honeſtū tibi. Eum enim qui uirilis indignatiſq; animi fuerit:timoris ſuſpicione: modeſtum uero & ornatum:intemperantię nota: liberalem magnificumq;:auaritię:ſordidumq; infamia: cum deterruerint a turpibus factis abſterrent: ad honeſta omnia ſectanda agendaq; impellunt. Quo circa in preteritis erroribus reprehendendis: quoniam corrigi non poſſunt modus adſit neceſſe eſt:ac ea in re: qua confidenter amicum redarguimus non nulla mutui doloris potiuſq̃ uituperationis ſignificatione accedere debemus. At ea tempeſtate qua præſens peccatum prohibendum eſt:& dum contra affectus iam concitatos repugnare neceſſarium erit tunc uehementer inſtandū:nullaq; omnino excuſatio admittenda eſt: hoc & enim ueræ audacię: ſinceraq; beniuolentię tempus peculiare expoſcit. Nam pręterita uituperare etiã inimicos quottidie uſurpare uidemus:ideoq; Diogenes dicere ſolebat: quod ſiquis ad bonam frugem peruenire uoluerit: aut beniuolentiſſimos amicos:aut odio accenſos inimicos habeat neceſſe eſt:alteri enim monent: alteri uero redarguunt. Longe autem melius eſt bene conſulentibus obtemperando ab erroribus & malefactis cauere: quam detrahentium uituperantiumq; cauſa: cum peccauerimus:ſera penitentia erubeſcere:proptereaq;:circa huiuſcemodi libertatem: qua in repræhendendis amicis utimur:tanto maior adhi

benda est sollertia recte iudicandi: quanto maximum po-tissimumq; amicitię pharmacum hæc licentia esse consueuit: quippe quæ oportuni temporis acutissima obseruatione: & conuenienti quadam mensura modoq; semper indiget: & quoniam sæpenumero dictum est castigationis repræhensionisq; libertatem illi cui adhibetur grauem molestamq; esse etiam in hoc ut in aliis plęrisq; imitandi sunt medici qui cum partẽ corporis aliquam ęgrotantem secuerint eam dolore confici tabescereq; non sinunt: nec pro derelicta habent: sed clęmenter leniendo irrorant: doloremq; adhibitis lenimentis mitigant: sic qui urbane tempestiueq; repræhendunt repræhensionis amaritudinem / atq; acerbitatem cum effuderint molestiam doloremq; incuratum relinquere nullo modo debent: sed beniuolo sermone aliisq; confabulationibus mansuetiores reddere: ac risum uoluptatemq; houestam remittere: ut marmorarii: qui statuarum percusas: disruptasue partes expoliunt / ac ad pristinum splendorem excudunt. sic etiam nos cum amicis aliquo modi exulceratis in pristinam gratiam redire necesse est: qui autem uehementioris audacię etiam si opportunissime sit: aculeo ita perstrictus fuerit: ut existet cicatrix si tumidus turgescẽsq; & iracundia concitus nullo adhihito leuamento in molestię: dolorisq;: potestate permanserit: non sine maxima difficultate ad officium reuocari exhortatione aliqua iterum poterit. Quo circa ut cætera: tum hoc uel pręcipue a redarguentibus obseruandum: & omnino non

omittendum est: ne amicos contristando & irritando cõ suetudinis & amicitię finem imponant. 32

ℭ F I N I S.

Registrum huius Operis.

A.B.C.D.E.F.G. Omnes sunt duerni. Prepter. A. qui est quaternio. Et. G. est ternio.

ℭ Impręssum Romæ per Iacobum Mazochium
Romanæ Achademię Bibliopo. Anno. M.
D. XIIII. Triumphante diuo Leo
ne. X. Pontifice maximo.
Anno eius primo.

